ZENGŐ LIGET.

THALI KÁLMÁN

LYRAI

ÉS ÚJABB ELBESZÉLŐ

KÖLTEMÉNYEI.

MÁSODIK KÖTET.

PEST, 1859.

KIADTÁK LAUFFER ÉS STOLP.

Élek: hogy daloljak; dalolok: hogy éljek.

18380

Előfizetők névsora.

Arad.

Bettelheim testvérek ivén:

Sándor Zsigmond (diszkiadás).

Bánfi Hunyad.

Viski Sándor ivén:

Viski Sándor.

Batonya.

Lázár Imre ivén:

Domanovszky Dániel (Tót-Komlós).
Vertits Gyula.
Jakabffy Kristóf.
Fejér Izidor.
Esze Ferenc.
Igmándy József.
Lázár Imre.

Cegléd.

Ferenchich Mari iven:

Ferenchich Mari.

Demeterfalva (Székely-Keresztúr).

Gálffy Nella ivén:

Molnár Eszter.
Gálffy Nella.
Varga Róza.

Devecser (Pápa).

Balogh Gábornő iven:

Balogh Gábornő.
Balogh Gá bor.

Eger.

Motzer Róza ivén:

Góth Tóbiás.
Manszbarth György.
Rahóczky József.
Schuttag János.
Gruber Betty.
Somogy Ignác.
Gönczy Endre.
Moys Jakab.
Szentmarjay Dénes.
Proper Ignác.
Mészárossné.

Enying.

Vángel Mihály ivén:

Horváth Ignác (diszkiad.).
Vángel Mihály.
Barcza Kálmán.
Mórocz Ferencz (diszkiad.).
Horváth Lajos.
Munzer Antal.
Pollák János.
Káncz József.
Nagy Géza.
Füzössy József.
Zsoldos Sándor.

Alsó-Galla (Tata).

Intze Ilka ivén:

Intze Ilka (diszkiad.).

Gödöllő.

Lipovniczky Janka ivén:

11 példány.

Gyón (Eörkény).

Halász Péternő ivén:

2 példány.

Gyöngyös.

Okolicsányi István ivén:

12 példány.

Gyöngyös.

Kaszap Károly ivén:

2 disz-, és 3 borítékos példány.

Győr.

Zombath Antal ivén:

Zombath Antal.

Iszkáz (Devecser).

Szalay Józsa ivén:

Szalay Józsa.
Pap Amelie (diszkiad.).

Kalocsa.

Ringenbach Lipót ivén:

Ringenbach Lipót.

Karád.

Grubanovics Gyula ivén:

Grubanovics Gyula.
Doletsko Mihály.
Polgár László.
Ádám László.
Kormoskó Béla Budán (diszkiad.).
Vásony Sándor Szemsen (diszk.).

Kecskeméth.

Csajághy Béla ivén:

Polgár Ferencz.
Tóthfalussy Pál.
Csajághy Béla.

Kocs (Tata).

Kiss Mór. ivén:

Takács József.
Bátki Sámuel.
Miskey Gézáné.
Pőcze János.
Kálmán Rudolf.
Ángerer Ágoston (diszkiad.).
László József.

Komárom.

Csoknyay Izabella ivén:

Csoknyai Izabella (diszkiad.).
Hollósy Dénes.
Illyés Endre.
Prágay Lajos (diszkiad.).
Csetke Mihálynő.
Sárkány Ferencnő.
Szabó Ferencnő.
Mikos Krisztina.
B. T.
Hefler Szilárd.

Losonc.

Celder Márton ivén:

Celder Márton (diszkiad.).

Makó.

Cseresnyés Kálmán ivén:

Juhász Antal.
100- Kódi Márton.
Mátéffy Pál.
Barsy Bálint.
Szentpétery István.
Kenyeres Károly.
Raffai Sámuel.
Nagy Elek.

Miskolc.

Dudinszky Berta ivén:

Dudinszky Berta.

Munkács.

Gáthy Kálmán ivén:

Molnár Pál.
Novák Ferenc.
Kopasz Sámuel.
Deskó János (diszkiad.).

Nagy-Szombath.

Thuróczy Mária ivén:

Thuróczy Mária (diszkiad.).

Nagy-Várad.

A VIIIik osztály ivén:

Szabó György.
Hammer Károly.
Dannenfeld Zsigmond.
Stark Antal.
Vlad János.
Vulcan József.
Bézsán Mihály.
Heller Márton.
Irooffy Gyula.
Guttman Ede.

Naszály (Tata).

Mihalovich Ottilia ivén:

Mihalovich Ottilia (diszkiad.).

K. Nyék (Velence).

Thaly Ida ivén:

Balassa Antal.
Buzinkay Kálmán.
Balassa Sofie.
Eörsi Nagy Antal.
Szőke Dániel.
Véghelyi Zsigmond.
Nagy Istvánnő Gárdonyban (diszkiad.).
Sebestyén Ida.
Thaly Ida.
Zabolay Berta.
Nádasdi Sárközy Kázmér Pettenden.
Erőss József.
Kenessey Kálmán.
Kolozsváry Eszti

Ó-Szöny.

Kovács-Sebestény Gyula ivén:

Kovács-Sebestyény Gyula (2 péd.). Thaly Mór. (diszkiad.).

Pápa.

Molnár Aladár ivén:

Molnár Aladár (diszkiad.).
Paál Farkas, Jákón.
Cibor Mór.
Rózsa István.
Pálffy Miklós.

Pécs.

Thaly Sándor ivén:

23 példány.

Pest.

Gr. Wass Ottilia ivén:

Kozma Ida, Kis-Kenden.
B. Bornemisza Albertné Kolozsvártt.
Gr. Teleky Jánosné, Kolozsvártt.
B. Bánffy-Albertné, Szilágy-Somlyón.
Gr. Eszterházy János Kolozsvártt.
B. Puttyiany Nathalie Kolozsvártt.
Gr. Bethlen Kamilla Kolozsvártt.
Gr. Kemény Sámuel Kolozsvártt.
B. Bánffy Anna Bánfi-Hunyadon.
Gr. Eszterházy Miguel Kolozsvártt.
Gr. Mikó Imre Kolozsvártt.
B. Huszár Sándor Kolozsvártt.
Gr. Bethlen Miklósné Kolozsvártt.
B. Jósika Miklósné.
Lukács Móric.
Gr. Wass Ottilia.
(Mind diszkiadásu példányok.)

Pest.

Kazay Lajos ivén:

Kazay Lajos.
Rosty István.

Pest.

Fésüs György ivén:

Szaplonczay Miklós.
Gr. Nádasdy Ferenc.
Latinovich Albin (diszkiad.).
Szemelits Mária.
B. Orczy Elek.
Somsich Andor (diszkiad.).
Bertha Sándor (diszkiad.).
Boskovity Szilárd (diszkiad.).
Fésüs György.

Pest.

Szentpály István ivén:

Keszthely Antal.
Vay Péter (diszkiad.).
Nagy Sándor, Halmiban.
Szentpály István (diszkiad.).

Ráthonyi Bertalan Halmiban.
Rom Ferenc Halmiban (diszk.).
Lator Gábonné Nagy Szölösön (diszkiad.).
Ráthonyi Anna, Ferenczy Lajosné (diszkiad.).
Fekete-Patakon, per Nagy Szöllős.

Pest.

Rudnyánszky-Zádor Lilla ivén;

Rudnyánszky - Zádor Lilla (diszkiad.).
Gerenday Janka.
Özv. Szücs Lajosné.
Gaal Ernő.
Cséry Lajosné.
Tóth Lőrincné.
Özv. Sztrokay Antalné.
László Gyula.
László-Szücs Józéfa.
Pataky Etelke.
Pázmándy Pély Judith.
Fáy Gusztávne.
Rudnyánszky Kálmán.
Lipthay Kornél.
Bóg . . .t Lajos.
Zádor Györgyné Bécsben (diszk.).
Kandó Terézia (diszkiad.).

Pest.

Ensel Linka ivén:

Ensel Mariska (diszkiad.).

Pest.

Nyikos Zsigmond ivén:

Magyari Kossa Sámuel (diszk.).
Hollósy János Szilason (diszk.).
Halász Károly Szilason.
Radó Emma Szilason (diszk.).
Domonkos Emília Gyönkön (diszkiad.).
Csapó Kálmán.
Desewffy Zsigmond (diszkiad.).
Türk Antal D. Berényben, per Hőgyész (diszkiad.).
Kalmár Júlia Kis Igmándon, per Komárom (diszkiad.).
Kenesey Elek Gyönkön (diszk.).
Krúdy Mari (diszkiad).

Pest.

Dankos Ferenc ivén:

Veress László.
Vajda József.
Böhm Sámuel.
Rétay János.
Takács György.
Vadász Lajos.
Koharics Ferenc.
Dankos Ferenc.

Piskolt (Debrecen).

Latinovics László ivén:

2 boritékos és 1 díszpéldány.

Rákóc.

Berényi Boldizsár ivén:

5 példány.

Sár-Bogárd.

Mészöly Rózsa ivén:

Mészöly Rózsa.
Urházy Hermine.
Soos Károly.

Sopron.

Horváth Soma ivén:

Kiss Lajos.
Andorka Gyula.
Károlyi Antal.
Saari Tamás Dezső.
Berke Mihály.
Jäger József (díszkiad.).
Nagy Jenő.
Horváth Soma.
Csenge Gusztáv Adolf (díszkiad.)

Szathmár.

Juhinszky György ivén:

Buday Ignác.
Nurusán Imréné.
Szikszay József.
Juhinszky György.

Szepsi-Szent-Görgy.

Ince György ivén:

B. Szentkereszty.
Dr. Wisiak.
Incze György.
Imreh Istvánnő.
Gál Zsigmond.
Benkő Sándorné 2 péld.
Nagy György.
B. Szentkereszty né.
Benkő Mihály.

Szirák.

Bozó Pál ivén:

Bozó Pál (diszkiad.).

Szombathfalva (Székely-Udvarhely).

Szombathfalvy Katinka ivén:

Simén Endre Nagy-Solymoson.
Mihál Antal.
Kövér János.
Csiszér Dani.
A Székely-Udvarhelyi olvosó-egylet.
Konya Lajos Páloson, per Kőhalom.
Hatházi Antal.
Lakatos József.
Madár József Csík-Szeredán.
Kovács János.

Tagyos.

Konkoly Thege Irén ivén:

Badicz Lászlóné Parnakon.
Sárközy Józsefné Kömlődön.
Konkoly Thege Elekné (diszk.).
Hangyás Gedeonné.
Huszár Lászlo.
Gyömörey Vince.
Konkoly Thege József.
Konkoly Thege Imre.
Konkoly Thege Irén (diszkiad.).
Bogyay Máté.
Hőgyészy Béla.
Konkoly Thege Miklós (diszkiad.).

Tót Komlós.

Dr. Tomasek Alajos ivén:

13 példány.

Unghvár.

Bánóczy Ferenc ivén:

Olcsváry József Jenkén. Bánóczy Ferenc Unghvártt.
Mokcsay Ödön Mokcsán.

Ürmény.

Bittó Zoltán ivén:

Bodnár Gyula (diszkiad.). Bittó Zoltán (diszkiad.).
Zahoránszky János.

Vác.

Kalmár Róza ivén:

Hirschman Anna Dukán. Bogányiné Vácon.

Vanyarc (Szirák).

Desewffy Rózsa ivén:

Veress Szilárda (diszkiad.). Desewffy Rózsa 2 példány diszk.

1931/32 553

A. M. KIR. FERENC JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM * Könyvtára Szeged

Költemények

Thali Kálmántól.

Vörösmarty Ilonkának

a „Szép Ilonka“ költője

költői lelkű leányának

rokoni kegyelete

s hódolata jeleül

ajánlja a

Szerző.

A M. KIR. FERENC JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRA SZEGED

A M. Kir. Horthy Miklós-Tudományegyetem KÖNYVTÁRA SZEGED

ZRINYI A KÖLTŐ.

De hiremet nem csak keresöm pennámmal,
Hanem röttenetös bajvivó szablyámmal.
Gr. Zrinyi Miklós.

Egyik kezében zönge lant,
Másikban karddal áll:
Amabban a halhatlanság —
Emebben a halál . . .

Zeng, zeng, a bajnok ősapák
Nagy vészes harcirul;
Dalára a magyar kebel
Honáért lángra gyul.

S hogy unokája sem remeg
Szigetvár hősinek:
Oly sok csatán — győztes csatán
Karddal mutatja meg. —

És minden ajk a föld felett,
Hol csak magyar honol:
Jó Zrínyi énekéről
Föllelkesülve szól.

És minden ajk a föld felett,
Hol csak török honol:
Hős Zrínyi fegyveréről
Reszketve, félve szól . . .

— De a végzet hatalma nagy:
S tenger-szeszélyivel
A kis dióhéjjt, s nagy hajót
Egykép süllyeszti el. —

A rettegett a ritka hőst
Kit harc nem dönte meg, —
A büszke bajnok-óriást:
Egy vadkan ölte meg!

De óh ki képes ártani
A dal zöngelminek?! . . .
A szellemet, a szellemet
Megölni nem lehet!

— Míg jeltelen sir domborúl
A hős szent hamvain:
Fölzendül a költő dala
Késő kor ajkain! - -

SZERELEMVÁGY.

Szerelemtől ment a szivem,
S ím lantom is hallgat, pihen:
Vagy ha kél is riadása:
Harci ének viharzása
Zendül végig húrjain.

Képzeletem mult időknek
Fényén, gyászán andalog —
Szól, és hallva hivó hangját:
Sirjaikat odahagyják
Régen alvó századok.

S fölzeng a dal vad haraggal.
A hurokon szélvész nyargal;
Süvölt ősi bút, mely éget,
Haló fényü dicsőséget,
Honért küzdött harcokat.

Majd a bömbölő viharból
Hűvös éji szél leszen,
S régi ősök saslakain,
Puszta várak ablakain —
Ott susog rejtelmesen . . .

S bú miatt kik nem nyughatnak:
Ősapáink fölriadnak;
Kezeikben zúg a láncsa,
S hogy a magyart vész ne bántsa —
Bús haraggal küzdenek.

Szép az ének ősz időkből,
Szép, de mégis oly hideg! . . .
Csak szerelem — lángérzelem —
Édes bú — és bús gyötrelem
Boldogítja a szivet.

Bár kebelem feszűl dagad
Elzöngni a nagy multakat, - -
S bár csillagok koronája
Vár a dalnok homlokára:
A szegény sziv csak sohajt . . .

Adj szerelmet én teremtőm,
Adj szerelmet énnekem!
Szivem lángja hadd lobogjon,
Édes álmot hadd zokogjon
Harc helyett, bus énekem!

Mert bár oly szép a dicsőség —
Zengni multak régi hősét:
Havas bérc az, mely csak ragyog,
S hideg sziklák, kődarabok
Virágot nem termenek!

ÁBRÁNDOK ÖLÉN RINGATÓZOM . . .

Ábrándok ölén ringatózom —
Mint csónak a rengő habon;
S miként a légtől repített madár:
Messze elszáll gondolatom.

Túl kis kertemnek rózsafáin,
Túl a mosolygó ligeten,
Túl ama rétek zöld virányin,
Túl ama kéklő bérceken.

Kiskertemnek rózsái mostan
Mit érdekelnek engemet? . . .
Szebb rózsa, s édesb illatárral
Tölté be szomju lelkemet!

Mit érdekel: a liget, a rét
Virúl-e még, vagy hervadott?
S a kéklő bércek ragyogása? . . .
— Mindezzel én nem gondolok.

Szeged

De túl a réten, bérceken túl —
Fehérlik egy kis házikó,
S benne még kisebb szép leányka,
Fehér kebellel, mint a hó . . .

Fehér kebellel, piros ajkkal —
Melyen oly ékes a mosoly:
Hogy virágok fakadnak tőle,
Miként a nap sugáritól . . .

Óh e mosolyból fakadt, sarjadt
Szivemben is a szerelem:
E legszebb és leglángolóbb
Virág, melyet a föld terem.

Nem, hisz nem a föld termi őt!
A szerelem lélek virága:
S a lélek istentől szakadt . . .
Mennyben van hát szülőhazája! —

Szerelmemet, mely hő ajkadnak
Dicső mosolyából fakadt —
Azon sors éri őt is majd:
Minő a más virágokat?

Hogy őszszel meghül, elhalványul
A hűtlen nap bágyadt sugára:
S szegény beteg virág busúl —
Mig meghal, megfagy nem sokára . . .

Vagy örökké tart mosolygása
Tündöklő ajkad, szép szemednek?
Vagy én téged könyek között is —
Mosoly nélkűl — sirig szeretlek?!

A NAP IMMÁR FÖLKELŐBEN . . .

A nap immár fölkelőben,
Pirosak a föllegek . . .
Piros az én két orcám is:
Mert a rózsám közeleg.

Kelj föl óh nap! sugáriddal
Öleld át a fölleget!
Jer óh szépem, két karoddal
Ölelj által engemet!

A meleg nap sugaránál
Forróbb a te két karod:
Arcomat is a felhőnél
Pirosabbnak láthatod.

Egy csókot! . . . így . . . hogy tapsolnak
Nézd, a fáknak leveli! . . .
Ne mosolyogj, ne mondd, hogy: hisz
Csak a szellő lengeti!

Óh a szellő hogy lengetné
Most a fáknak lombjait:
Mikor a te aranyos-szép
Fürteiddel játszhatik?!

Fürteiddel játszik ő; s én
Csókolom kis ajkadat . . .
Nos szellőcske, jó barátom —
Mellyikünk most boldogabb?

Ki boldogabb mint én vagyok,
Mind az egész világon? . . .
Virág, galamb, ember, angyal,
Ki boldogabb énnálam?

Talán rózsám? . . . óh nem! . . . ámbár
Tápot üdvem tőle kap:
Boldog a nap, ámde a fa
Mellyet éltet — boldogabb!

MOST LÁTOM MÉG CSAK ÁT . . .

Most látom még csak át —
Bámulván a bús éjszakát,
S hajadnak sötét patakát:
— Mely fehér tóra . . . kebeledre fut —
Hogy fürteidhez képest
A legsötétebb éjszaka:
A nyár sugáros nappala! . . .
Most látom még csak át —
Csodálván fürtid patakát!

Most látom még csak át:
Hogy isten szebbet alkotandott volna —
Ha mind azt a sok csillagot,
Mely fönn a menny boltján ragyog:
Feketévé teremtette volna! . . .
Most látom még csak át —
Bámulva szemed éjszin csillagát.

Most látom még csak át:
Sokkal dicsőbben ragyogna a hajnal —
Ha azzal a szép pirosbársony ajkkal
A régi bágyadt nap helyett —
Te csókolnád meg az eget!
Most látom még csak át —
Szemlélvén ajkid bíborát.

Most látom még csak át:
Miként forró hó is lehet, —
A nélkül, hogy veszítené
Világoló fehér szinét . . .
Ilyen hó: a te égő kebeled;
Merengőn nézvén kebledenek havát, —
Most látom még csak át!

— De azt már régen, régen általláttam:
Hogy boldog nem leendek sohasem,
Sem itt, sem ott a másvilágban, —
Hacsak ez omló fekete hajak,
E lángszemek, és e virágajak,
S a csillogó hó rengő kebleden:
Mind mind enyémmé nem leszen!

TALÁN AZÉRT . . .

Talán azért nem neheztelsz,
Hogy egy léget szivok veled, —
Hogy ugy néha átölelem
Hőn dobogó kis kebeled?!

Azt se bánod tán, ha olykor
Megcsókolom szép ajkadat:
Azt mondád, hogy bátyád vagyok,
S testvérek közt a csók szabad!

NAGY A DUNA . . .

Nagy a Duna, nagy a Tisza, a Maros . . .
Busulok én, mert a rózsám haragos!
Hull a könyem, minden cseppje ragyogó:
Attul árad az a három nagy folyó.

Le-ledülök Maros vize partjára,
Hosszan nézek gyorsan futó habjára . . .
S a mint nézem, hogy fut a hab sietve:
Leányhűség jut önkényt az eszembe!

Hej hogyha én ifju lányka lehetnék:
Sokkal jobban, sokkal hűbben szeretnék!
Nem üznék gunyt szegénylegény szivébül — —
S még csak meg se haragudnám ok nélkül!

ELFELEDTÉL . . .

Elfeledtél, elfeledtél engem,
Verjen meg a bosszu-álló isten!
Az isten, a tört szivek barátja,
A ki az én szenvedésim látja.

Pillantásid ha az égre szállnak:
Ne láss mást — csak boszuló villámot.
Majd fedjen bé büntudat felhője:
Mint a holtat gyászos szemfedője!

Minduntalan tenarcodat lássad,
Lásd arcodon fájó hervadásod;
S ha gondolsz az egykori szépségre — —
Fogyjanak el könyeid is végre!

Vágyad legyen betölthetlen mélység,
Messze szálljon tőled a reménység . . .
És hogy bűnöd ne legyen feledve:
Szüntelenül jussak én eszedbe!

Váljon a lég átokká, mely éltet,
Legyen átkod maga ez az élet!
S hogy érezd a kint mely engem éget:
Feledjen el új kedvesed téged!!

MEGTÖRT SZIV ÁTKA.

Nem megyek én tihozzátok —
Mert csak lelkem kinozzátok!
Kinozzátok — mardossátok,
Verjen meg érte az átok!

A hányszor rám bút hoztatok,
A mennyi kint okoztatok:
Annyi csillag hogyha volna — —
A pokol is világolna!

Nem bocsátok én meg néktek . . .
De miként is bocsátnék meg:
Mikor maga a jó isten
Büntet három — négy iziglen!

Hogy is lehet azt kivánni:
Ily nagy bűnért megbocsátni! . . .
Azt csak Krisztus tudta tenni —
S én csak ember tudok lenni!

Iszonyu a ti vétketek
Mit ellenem vétettetek:
De iszonyubb az az átok
A melyet én sújtok rátok!

A szivetek avar legyen —
Jó mag abban ki ne keljen;
S szüntelenül hasogassa
A fájdalom ekevasa . . .

Merre keltek, merre jártok
Vérpermeteg hulljon rátok!
Vadállat is elkerüljön — —
De galamb is megüldözzön!

Egy seb legyen a testetek,
Egy bűn legyen a lelketek;
S hogy még jobban kinlódjatok:
Örökké rám gondoljatok!!

HA A KÖNYEK . . .

Ha a könyek a melyeket
Elsirtam már életemben —
Csillagokká változnának:
Nem lehetne akkor látni
A sok fénytől egy parányi
Kék foltját az ég boltjának! . . .

S ha a könyek a melyeket
Elsirtam már életembe
Ibolyákká változnának:
Az emberek minden lépten
Csak virágra tipranának, —
S nem lehetne a világnak
Egy kis puszta foltját látni! . . .

És ha azon kisirt könyek
Mind mind egybefolytak volna,
Egy mederben, egy irányban:
Támadna egy oly nagy tenger —
Nem férne el a világban!

— De ha azon kisirt könyek
Kebelembe visszfolynának :
Mégsem birnák betölteni
Azt a nagy ürt, mely ott támadt! . . .

A DÉLIBÁB REGÉJE.

Te szép magyar alföld, kövér gulyák hona,
Csordások csárdások dús paradicsoma!
Áldott a te földed, áldott a te néped . . .
De én most nem róluk: multadról regélek!

Hol most a szél gabna-hullámokat renget:
Ezredévek előtt tenger-hullám rengett;
S ott, hol a Tisza foly gáttalan medrében —
Csodaszörnyek úsztak a vizek méntében.

Meg volt már teremtve a jó öreg Puszta:
Csakhogy kebelét a Tenger borította;
Ki bár neje vala a jó vén Pusztának:
De beillett volna sárkányok anyjának!

Nyugtalan volt mindig — mint aféle asszony,
S hogy szegény férjének békét sohse hagyjon:
Szüntelenül zsémbelt, szüntelenül morgott —
Hej adott is áldott öregünknek gondot!

Jó türelmes keblét összetépte-marta,
Ördöngös hánykódó táncot járva rajta;
Örvénylába mint az orsó forgott, pergett,
Tölcsérében fodros hullámok kerengtek . . .

Vihar volt táncosa . . . e bősz harcok-fia:
S épen ily vad nővel kellett táncolnia!
Hozzá még a zene szilaj menydörgése:
Barna fürtös felhők csattogó zörgése.

Nyögött a vén Puszta, mint haldokló beteg, —
Táncolván kebelén Tenger és Förgeteg . . .
S a mint forgó lábuk rádobbant szivére:
Szörnyü fájdalmában el is ájult végre.

Álmodott . . . álmodott . . . nagy mély álma vala . .
Ki elébb haldokolt, talán meg is hala?!
S a két bőszült táncos most még szilajabban
Döngetve kebelét — őrült táncra robban.

Sistereg az örvény, ugrálnak a habok,
Felhőbe nyúlnak a karcsu vizoszlopok . . .
Iszonyu kedvében felsüvölt a vihar, —
Reá a menydörgés zenéje tust rival . . .

S ki tudja: a bősz tánc meddig tartott volna?
A két szörnyű elem tán most is tombolna:
Ha jószivű Hegyek, kik ott körül-állnak —
E vad mulatságnak gátul nem volnának! . . .

Ki-kiönt a hullám, kikiönt a partra,
De a meredek bérc meg csak visszahajtja;
Neki dül a Vihar a hegyláncolatnak —
S a szirtek ropogva messze eltolatnak . . .

De félkört képezvén egy helyütt megállnak,
S megvetve lábukat tovább nem hátrálnak;
S bár Tenger és Vihar kisért erőt, ármányt:
Félhold alakjában csak megáll a — Kárpát!!

Szól most a Zivatar: hagyjuk itt e helyet, —
Kedvünkre tombolni itten úgysem lehet!
Tudok egy nagy rónát messze délkeletre:
Térjünk oda mátkám, s éljünk — — egybekelve!

Férjed tán meg is halt — hallád miként nyögött —
Jer, férjed leszek én távol bércek mögött!
— Megyek, veled megyek! válaszol a Tenger,
És útra készül a harcos Förgeteggel.

Kémlelik a partot: hol legalacsonyabb? . . .
Hogy egész erővel rája ott rontsanak;
Rája is rontának nagy zúgás-morgással — —
Kettészakad a bérc szörnyű ropogással.

Száll röpül a Tenger keletre, keletre,
Kedvese a Vihar szárnyaira vette . . .
S a Vaskapunál, hol áttörék a bércet:
Sziklás örvényeknek forgatagja mélyed. —

Kifáradt a Vihar, nagy messze megálla,
Lehullt a habtömeg a lapos rónára;
S ottan zúg még most is a — Feketetenger,
Szilaj kedvesével: a vad Förgeteggel. — —

* * *

Nem halt meg a Puszta, csupán elájula;
S most lehull szeméről az álom fátyola . . .
Föl-fölpillant néha . . . s bámul a mint ébred:
Se híre se hamva makrancos nejének!

De szép leányukat: lenge Délibábot
— Kit sohsem szeretett — itt hagyá atyjának;
Csókkal édité az Puszta ébredését,
S elbeszélte néki anyja megszökését.

Örült a jó Puszta . . . A rosz asszony: átok,
És ő róla ímé, levették ez átkot!
Örült Délibáb is . . . hisz őt irigységből
Nem bocsátá anyja iszap-tömlöcéből . . .

S mostan ott lebeghet a végtelen téren,
Napsugáros rónán, sík szabad fenyéren . . .
Andalog, andalog, — habtermete játszva,
Gyöngéden borul a jó öreg Pusztára.

Néz a Nap az égről . . . nézi Délibábot,
És érez szivében hő szerelmi lángot . . .
— A Nap szerelméhez mi lehet hasonló?!
Csak mióta szeret: azóta oly forró!! —

S elküldi sugarát: imádlak, imádlak,
Szép tündér, — gyermeke az öreg Pusztának! —
Imádlak, imádlak . . . lásd mily forró lángom . .
Óh szánj meg engemet édes Délibábom!

És az megszánta őt . . . megszerette igen —
Hő sugár-csókjait viszonozván hiven;
Nem is érzett senki olyan boldogságot:
Mint minő meglepé a Nap- s Délibábot.

— De eljött a Szellő: e csábító lovag, —
S a szép tündérlányért szerelemre gyuladt,
Susogván nagy halkkal: édes Délibábom
Engem, engem szeress gyönyörü virágom!

Lásd a Nap oly forró . . . heve, hervaszt éget,
S hidd el szép gyermekem: nem is szeret téged!
— Hasztalan beszéle, hizelgön szólva igy — —
Délibáb megveté csábító szavait.

Hü maradt szerelme; s ha a Szellő jöve:
Lebegve futott el a tündér előle . . .
S szerette a Napot, szerette őt igen —
Hő sugár-csókjait viszonozván hiven. —

De eljött a Felhő, a lég kalandora,
Kit a szép Délibáb szintén elbájola;
S szólt, borús arcára nyájasabb szint öltve:
Üdvözlégy tündikém, te kis játszi, röpke! . . .

Hadd szállok le hozzád, óh hadd csókollak meg! —
Mert lásd édes szépem: én téged szeretlek!
Ugy-e leszállhatok? ugy-e ölelhetlek? . . .
Óh szeress tündikém, úgy mint én szeretlek!

— Ne szállj le énhozzám, ne is csókolj engem:
Van már nekem kihez sóhajtásom lengjen!
Hisz ismerheted a Napot . . . szeretőmet . . !
S te olyan sötét vagy . . . én ugy félek tőled!

Boszu tüze gyuladt a Felhő keblébe —
S irigységtől folyvást feketült a képe . . .
Végre oly borús lett, mint maga a bánat,
Mint a gondolat, mely gyilkos főben támadt.

Kiterjeszté széles hollószinü szárnyát:
Hogy a hű szeretők egymást ne is lássák, —
S a Nap s Délibáb közt elfödé az eget . . .
Szegény tündérleány hajh, sirt is eleget!!

Nap szólt a Fölleghez: tágas az ég boltja —
Távozzál másfelé! . . . De az még gunyolta;
Nap most sugárnyilát csatára készíti,
Pajzsát fényesíti, kardját élesíti . . .

S küzd a Nap és Felhő: a jó és rosz szellem,
Sokáig vad csatát vínak egymás ellen . . .
Diadal! diadal! a Felhő kebelét
Az égő sugarak keresztül-lövelék!

Győzelem! győzelem! győzött a szerelem!
Átragyog már a Nap a Felhő-kebelen . . .
Átragyog már a Nap, s száz égő sugára
Mosolyog vidáman a Puszta lányára. —

De im most a Fölleg vérét ontja alá:
Hogy Délibáb éltét árjába fojtaná . . .
Hasztalan törekszik! Bár elvérzik maga:
Menekül a tündér: az alföld angyala!

Mert a Nap sugári égről földre járván —
Szép hidat képeznek: hétszinű szivárványt . . .
S míg az öreg Puszta a vizárt beiszsza:
Délibáb föllebeg a szivárvány-hidra.

S ajka összeforr a Nap égő ajkával,
S csókja összeforr a Nap égő csókjával — —
S ez édes csókokbul gyermekek születnek,
Ott ragyogva boltján a fényes egeknek . . .

Azok a csillagok, gyönyörü csillagok,
A Nap s a Délibáb gyermekei azok;
És mikor szülőik szenderegnek kéjjel:
Fennvirasztanak ők álmaikon éjjel. . . .

ELVÁLJUNK HÁT?!

Elváljunk hát kik egymáshoz
Eddig ollyan hűk valánk?!
Kihamvadjon hát szivemből
Mind az érzet, mind a láng?
S ne tudjon, mint szárnytörött sas
Szállni a hű képzelet? . . .
Bájköltészet, istenálom:
Csattogány a száraz ágon —
Óh ne hagyj el engemet!

Ábrándimban a világot
Olyan szépnek láttam én!
Nap, hold, csillag rám mosolygott
Fenn az égbolt kék ivén.
Rózsa volt a lét, s az isten
Sirt rá örömkönyeket . . .
Bájköltészet, istenálom:
Harmatgyöngy a rózsaszálon —
Óh ne hagyj el engemet!

Míg te birád kebelemet:
Hű volt hozzám a barát, —
Édes mézzel tele töltéd
Boldogságom poharát;
És a hányszor kiürítém:
Újra megtölté kezed . . .
Bájköltészet, istenálom:
Életnemtőm, olaj-ágom —
Óh ne hagyj el engemet!

Volt szeretőm szende, bájos;
Hű is volt; s ha megcsala:
Újat, szebbet teremtett a
Költészetnek angyala. —
Most is elszállt ídeálom,
S újat többé nem lelek . . .
Bájköltészet, istenálom:
Szerelmes kis gerle-párom
Óh ne hagyj el engemet!

Kebelemnek derült egén
Az égő nap te valál;
Bús sötét a föld határa
Ha a nap letűn, leszáll.
Sápadt csillag, halovány hold

Adni fényt nem képesek . . .
Bájköltészet, istenálom:
Égő napom, fénysugárom —
Óh ne hagyj el engemet!

Ne váljunk el kik egymáshoz
Eddig oliyan hűk valánk! . . .
Ne hamvadjon ki szivemből
Sem az érzés, sem a láng!
Sőt ha én meghalnék is: ne
Hagyd meghalni nevemet! . . .
Bájköltészet, istenálom:
Édes régi jó barátom —
Óh ne hagyj el engemet!

GESZTE LOVAG.

Ballada.

I.

Távol tenger partjainál —
Ottan harcol Endre király;
Véle vínak az erősök:
Jó leventék — dali hősök.

Dali hősök, büszke fiak,
Köztük a szép Geszte lovag;
Ő is elment a csatára —
Busul otthon ősi vára . . .

A szent földön, a szent harcban
Világverő vihadarban
Vészlobogó vérben ragyog —
Vérben úsznak a magyarok.

A föld keble döngve dobban:
Hogy a két had összerobban;
Paizs dobog, lándzsa ropog,
Pusztulás a hadsorokban.

Szent Jordánnak piros habja —
Saracénok fultak abba . . .
Majd a kürtök felriadnak:
Hála isten, szent fiadnak!

„Geszte lovag! — szól a király —
Igy harcolni csak te birál!
Isten után te küzdelmed
Vitta ki a győzödelmet.

Sisaktollam fogadd jelül —
Itt a kezem azonfelül;
Oldaladon az ősi kard
Küzdjön ismét új diadalt!'

Víttak aztán vad csatákat . . .
Hősi mellen, a nyil ellen
Megfeszült a vért ezüstje,
Majd behorpadt — általütve.

II.

Visszatért már Endre király,
S csak busúl a gesztesi vár;
Urára mindhiába vár . . .
A hős lovag csak jőne már!

Fegyveri a csarnokokban
Megcsördülnek békétlenül:
Bennünket hát rozsda rágjon,
S emészszen meg így, tétlenül?!

Vára körül erdeiben
Őz és szarvas bizton pihen;
A vadászkürt mélyen hallgat, —
Öblén a pók hálót aggat . . .

Nyerít, tombol benn a várba'
Geszte lovag páripája, —
Mintha szólna nyerítéssel:
Édes gazdám, meddig késel?

A hű sólyom oly nyugtalan,
Röpked, visít minduntalan;
S urát lesve szélvész-szárnynyal
Majd tova, majd visszaszárnyal . . .

S óh az a r a, a szép leány —
Olyan beteg, oly halovány!
A siró szem, hervadó ajk
Egyre könyez, egyre sóhajt:

Én kedvesem, szerelmesem,
Szép lovagom, hű jegyesem!
E szív csupán érted dobog . . .
Azt dobogja hogy — m e g h a l o k!

III.

Puszta rom a gesztesi vár,
Fala cserjés, tere sivár;
Bokor nő a bástya fölött —
Ugy áll ott az erdők között.

S csöndes holdas éjjeleken
Halk zúgás kél a termeken;
Megnyilnak a puszta falak:
Elétün egy fehér alak.

S ott zokog, ott siránkozik,
Kedvesére várakozik;
A siró szem hervadó ajk
Ugy megkönyez, ugy megsóhajt . .

Én kedvesem, szerelmesem!
— S meglendül a lég csendesen:
Bokrain a vár falának
Kisértetes zúgás támad . . .

S Geszte lovag árnyalakja
Messze földről vágtat oda,
Ménérül ugy szakad a hab —
Fején ül a tollas sisak.

Ekkép jő el kedveséhez, —
Átöleli, átkarolja . . .
Es a két árny összeforrva
Kimondhatlan üdvet érez.

S a jó lovag míg ott késik:
Hallani kardok csörgésit;
Puszta csarnok mohos falán
Megzördül a vén buzogány . . .

Az erdőn az alvó vadak
Nyugtalanúl felriadnak, —
Üzetvén vak félelemtül:
A vadász ur íjja csendül! . . .

A harcmén is prüszköl, tombol,
Úgy hallatszik toporgása . . .
A sólyom is ottan röpked,
Csattog szárnya csapkodása. —

S az éjfeli kakasszóra
— Eltelvén a bűvös óra —
A szeretők, a hű árnyak
Messzetünnek, sirba szállnak.

Sirba a lány szép alakja:
Messze száguld hű lovagja,
És a vár is néma leszen —
Csak a hold süt félelmesen . . .

De bokrai a falaknak
Még oly soká sugnak-bugnak:
Míg a Jordán szent vizinél
A lovag is sirjába tér. —

AZ ŐSZI TÁJÉK . . .

Az őszi tájék, a bús őszi tájék . . .
Hervadtan hull fájáról a levél;
A tört virág a napsugárra vár még:
És hidegen eljő a puszta szél.
— A szerelemnek édes korszakárul
Csak halvány-ajkam suttog csöndesen,
A két kihült kar még ölelni tárul . . .
De ah, csak árnyak vannak itt jelen!

Ellángolt éltem hamvadó fáklyája
Sötét teremben pislog egyedül;
Körülleng a mult sírból fölkelt árnya,
S beszél a könnyel, mely szememben ül . .
Az íves csarnok puszta ablakán át
Bejő hozzám az éji fuvalom
A harcmezőről, hol a hősök álmát
Virasztva járt a néma sírokon.

Óh elhunyt hősök, régi kor vitézi!
A puszta földben millyen álmatok? . . .

Bús lelketeket kobzom fölidézi —
És lelkesűlni tanul általok . . .
Igyunk, igyunk az elzúgott csatákért!
Szép álmakat, szendergő daliák!
Áldott, ki meghalt a magyar hazáért, —
Lágyan takarja a sír szent porát.

— És elmulatok régi hőseimmel,
Megemlegetjük a mult harcokat,
És zivatarrá áradt énekimmel
Zengek viharzó csatadalokat . . .
Vad harcra kelnek a feltámadt hősök,
Eget ver a bús csatarialom —
És mellém ülve régi hegedősök
Tanítanak: mint zengjem harcdalom . . .

Ha átküzdhetném egyetlen csatájok:
Odadnám érte ifju koromat! . . .
— De csöndes minden; bús-hallgatva járok,
S lelkem viharzik, küzdve harcokat . . .
Mint őszi bérc, mely villámokra gondol,
És menydörgést hall, mintha volna nyár:
Föllázad keble a vad rialomtól,
S fölzeng a viszhang — a menny néma bár! . .

NŐ MÉG VIRÁG . . .

— Koroncón, 1857. Jul. 13. —

Nő még virág a partokon,
Susognak még a lágy habok,
A holdsugáros halmokon
A szellő is zokog.

Zölden mosolyg a kis sziget —
A fülmilék árnyas hona,
Madárdaltól zeng a liget:
Ez élő orgona! . . .

De bár milyen nagy a varázs
Mely e vidéken ömlik el, —
Borús szivem csak nyög, sohajt:
El innen, messze el!

Hisz a virág a part felett
Hősök porából sarjadott;
Hisz a patak, mely csörgve foly —
Könyektül áradott!

S a halmokon; midőn a hold
Bús felhők közt aláragyog:
Kik hasztalan vérzettek el —
Hős lelkek sirnak ott . . .

A zöld szigetnek árnyiban
Vérrozsdás kardok rejlenek, —
Melyek a harc szikláin: a
Páncélokon megtörtenek.

És a ligetben, hol csak dal
Zeng mindenütt, fent és alant:
Ah, ott minden siró madár
Egy-egy halálharang!!

A HUNYADIHÁZ DIADALÜNNEPE *).

Régi dal, régi dal, régi dicsőségről:
Fényes napnak ragyogása rózsafelhős égről.
Jókai.

Hunyadi vár, hunyadi vár
Dicső napod van ma!
Szent emlékét el nem törli
Századok hatalma. —

Tornyodon a piros zászló
Ugy lobog a szélbe' . . .
Tán el akar repülni az
Érkezők elébe?

Kürtök távol búgásától
Zöngzetes a szellő;
Dobok távol pergésétől
Mormol a vaderdő.

---

*) Vizkeleti Béla hasoncimü történeti mülapjához.

Örömhirt hoz tarka szárnyán
A madár, a lepke . . .
Hadi mének dobajától
Döbög a föld keble.

Hunyadi vár kapujánál
Téres zöld mezőben
Ifjak — vének — vigadó nép
Van gyülekezőben.

Gyenge szüzek . . . mindegyike
Egy-egy fehér liljom . . . .
Nem! lehetlen, hogy mint ők, oly
Dicső virág nyiljon!

Hátha tündérkert borítná
Ezt az egész földet:
Teremne-e oly szép virág —
Mint a magyar hölgyek?!

Deli szüzek, délceg ifjak
Hosszu sorban állnak . . .
Deli szüzek délceg ifjak
Valjon kire várnak?

Győztes harcból jő Hunyadi,
A nemzetnek atyja:
Hálakönynyel üdvözölni
E nép őt ohajtja. —

S az érkezők csatakürtje
Közelebbről harsog,
Száz vén szikla dörgi vissza
A riadó hangot.

„„Férjem!“ sikolt örömtelve
Szilágyi Erzsébet;
„„Apám!“ kiált a kis Mátyás, —
És szemei égnek . . .

Jő Hunyadi, s a fák lombja
Lehajlik elébe,
Mintha súgná: isten hozott
Magyarok vezére!

Vígan zendül a viszhang a
Népnek „„éljen-“ ére:
„„Istenhozott, istenhozott,
Magyarok vezére!

Árpád a hon alkotója:
Te vagy megtartója...
Éljen a mi nagy Hunyadink, —
S ifju hős Lászlója!!"

„Népem, Árpád szent hazáját
Te óvod a vésztül:
Hunyaditok mit tehetne
Vitéz sereg nélkül?!"

Édes férjem, kedves férjem —
Lelkem büszkesége:
Jöszte borulj hitvesednek
Váró kebelére! —

László fiam, szivem szive,
Életem virága:
Gondoltál-e a harc közben
Jó édes anyádra?"

— A kis Mátyás szép koszorút
Nyújt a hős vezérnek,
S alig birja elrebegni
Örömét szivének.

Horthy Miklós-Tudomány. Könyvtár Szeged
Ferenc József Tudomány. Könyvtár Szeged

Apja délceg paripáját
Végig simogatja, —
S kéri: vegye maga mellé
Őt is édes atyja! . . .

Vén Szilágyi, László vitéz
Vaskezét megrázza:
„De már látom: ráütöttél
Öcsém az apádra!

Hadd látom csak a kardodat —
Van-e rajta csorba?“
S fegyvereit, díszjeleit
Nézegeti sorba . . .

Ott mellettök fogoly basák
Szem-lesütve állnak:
Ennyi üdvnek látásától
Meg is vakulnának!!

De mindezzel mit törődik
Szép Hunyadi László?! . . .
Arca a közörömben is
Elborúltnak látszó.

Míg végre a hölgyek közzé
Száll tüzpillantása, —
Sötét szeme lángban ragyog,
Pír fut az arcára.

Két pillantás találkozik,
Két sziv összedobban . . .
S valaha a boldogságot
Érezék-e jobban?!

— Óh szerelem, szűz virágid
Mennyi kéjt teremnek! . . .
A mennyország folytatása
Csak a szerelemnek! —

* * *

Örömzajtól zeng a várnak
Minden szögletje:
Még az éj is csillagival
Úgy ragyog felette . . .

Víg zenének zendülése,
Víg dal harsogása:
Véres harcnak vidám kedv közt
Tartott áldomása.

S míg a hősök vigadnak a
Nagy nap emlékére:
Ősz Kapisztrán imádkozva
Sóhajt fel az égre:

Diadalmak szent szerzője —
Isten! hála néked! . . .
Áldj meg minket továbbra is,
Áldd meg a te néped!

Hunyadiház dicsősége:
Hazánk dicsősége . . .
Add, hogy ennek — mindig egynek —
Sohse legyen vége!!

TÖLTSÉTEK SZINIG . . .

Töltsétek színig azt a poharat!
Az idő úgyis elszáll egyaránt —
A kancsó mellett . . . a barát-cellában . . .
Hulló csillagként, gyors szélvész gyanánt.
Az óra kong; és múló hangjai
Az enyészet hatalmát hirdetik . . .
Éljünk, élvezzük a boldog jelent —
Meg nem számlálva kurta perceit!

A kandallóban nyájas tűz lobog; —
Jer édes nőm, éleszd a lángokat!
Meleg szobám, hőn ölelő karod,
S a szerető sziv üdvöt, nyugtot ad.
Jer, hadd érintse keblem kebledet,
Hő dobbanását hadd érezze itt! . . .
Éljünk, élvezzük a boldog jelent —
Meg nem számlálva kurta perceit!

Vad fergeteg dul; zordon téli éj:
A hajlongó fák széltől rengenek . . .
Hah! e halálfagy . . . szítsad a parázst . . .
Legyen tüz és sziv egyiránt meleg!
S míg a zihar zenéjét hallgatom:
Csókolja szám nőm édes ajkait . . .
Éljünk, élvezzük a boldog jelent —
Meg nem számlálva kurta perceit!

A láng ugyis kialszik, elhaland, —
A szív oly néma, oly halkan dobog:
Miként az inga, ha megállni készül . . .
Egy vágya él: meghalni hagyjatok!
— Hová tévedtél ábrándozó lélek?
Lám, a merengés millyen messze vitt! . . .
Éljünk, élvezzük a boldog jelent —
Meg nem számlálva kurta perceit!

Zörgetnek ottkünn . . . jőjj be jó utas!
Kisded hajlékom, s kitárt keblem vár;
S hogy fölhevülvén — kedvre is derűlj:
Habzó borával ím e tölt pohár!
És míg kiürül kelyhünk és szivünk:
Nőm az alatt feltálal, megterit . . .

Éljünk, élvezzük a boldog jelent —
Meg nem számlálva kurta perceit!

Töltsétek színig azt a poharat! . . .
Holnap — ki tudja? — tán más tölti meg!
És sirunk fölött iszik áldomást . . .
Sirunk fölött . . . nem reszket szívetek ? !
Az óra kong; a gyors idő lejár,
S gyönyört, fájdalmat egyként elrepít . . .
Éljünk, élvezzünk a boldog jelent —
Meg nem számlálva kurta perceit!

REÁM SZÁLLOTT . . .

Reám szállott a bubánat
Enyészetes föllege . . .
Készítsétek szemfedőmet,
Födjetek is le vele!

Meguntam én a világot —
Élvet többé már nem ad . . .
Kérdezzétek a virágot:
Édes-é a hervadat?

Lepke volt még elébb kelyhén,
Hű szerelmet szíva ott:
Halálszellő — jégfuvallat — —
S lepke, virág megfagyott! . . .

Ha a mezőt köd borítja, —
Elhervadnak a füvek:
Sötét bánat, bú-merengés
Meghervasztják a szivet. —

Nézzétek az omladékot,
Régi ősök saslakát:
Kúszó repkény tartja össze
Kormos, omlatag falát.

Kuszó repkény . . kormos falak . .
A rom ollyan porladó . . .
Hiába ott a fényes mult:
Hol megtörpült a való!

Emlékezet, hagyj el te is,
Mosolyod nem boldogit — —
Ugy sem birod visszaadni
Ifjuságom álmait!

Óh ez álmak eltünének,
Róluk csak egy köny beszél . . .
Ha a nap száll nyúgovóra:
Harmatos a falevél.

Alkonyszellő . . . halálszellő . . .
Ugy reszket, fél a virág —
Ugy reszket, fél átálmodni
Ezt a hideg éjszakát!

Es a fa is megrázkódik —
Hullni készül levele . . .
Készítsétek szemfödömet,
Födjetek is le vele!

ÁTTEKINTEK . . .

But grief should be the instructor of the wise;
Sorrow is knowledge. — Byron.

Áttekintek gyakran a világon,
Lelkem ekkor egy nagy gondolat;
Nézek . . . nézek . . . és látok ragyogni
Víg, mosolygó, nyájas arcokat.

Öröm ragyog minden ember arcán,
Egyen sincsen fájó, méla bú:
Még a siron is virágok nyilnak . . .
Magam vagyok csupán szomorú!

Szivembe — mint koporsó a földbe
Temetve a titkos bánat . . . és
Lelkemet, mint éji köd a bércet,
Fátyolozza bé a szenvedés.

Óh de azért én nem zúgolódom!
Hiszen a bú istenhez emel:
Gyászborús a felhők keble, mégis
Ők járnak a mennyhez oly közel!

A csillag: az angyaloknak könyje —
Mely a ködön égve csillog át . . .
— Ki hinné: hogy könyek világítják
Az uristen fényes csarnokát?!

Lehantolják az ifiu sírját;
Ott hervad a tiszta, hő kebel . . .
Jő a tavasz, és a puszta sírra
A hervadás . . . virágot növel!

Köny pompát szül; s hervadás virágot;
Ki hinné? — És mégis úgy vagyon!
Óh igen nagy, óh fenséges a te
Költészeted néma fájdalom!

Ne törüld le a szenvedő könyjét:
Mert hisz a köny üdvöt ad neki;
Ne tépd le a sírhalom virágát:
A virág a hervadást fedi. —

Nagy lelkeknek boldogsága a bú;
S a fájdalom: olyan tudomány,
Mely vezet e boldogság utára —
Üdvöt adva búban, bú után.

Áldlak isten, hogy adtál fájdalmat!
Adtál üdvöt: adván méla bút . . .
Hisz hajnalkor a rózsák is sírnak,
S gyakran az ég nyárban is borúlt!!

VÉRES-FOLYAM.

— Spanyol ballada. —

Riovedra! Riovedra!
Mennyi holttest úszik benned,
Keresztyén, és mór halottak —
Kemény kardtól elhullottak . . .

Tiszta ezüst hullámidat
Pirosakká festé a vér,
Keresztyének s mórok vére:
Kik nagy harcban elesének.

Lovagok és fejedelmek,
Nagyságosok hulltak itt el,
Tündöklök dicső erényben,
Spanyol nemesség virági. —

Itt merült el Don Alonsó,
Kit neveztek Aguilarról,
És a bátor Urdiél is
Elmerült Don Alonsóval.

Sziklapartról ereszkedik
Le a vitéz Sayavedra,
Ki született Sevillában —
Granadának ős fajából.

S háta mögűl egy renegát
Kiált reá durva hangon:
„Add meg magad Sayavedra!
Ne fuss el az ütközetből!

Ismerlek; hisz oly sokáig
Voltam én a te házadnál;
És láttalak Sevillában
Gyakran téged kópja-törni!

Szülőidet ismerem én,
Hitvesed is: Donna Klárát;
Hét éven át voltam rabod —
Kivel oly keményen bántál!

Ha Mahommed megsegítend:
Te leszesz most az én foglyom!
És ugy fogok bánni véled:
Mint te bántál vélem egykor!“

Hogy ezt hallá Sayavedra —
Arccal a mór felé fordúlt,
Ivét a mór megvoná: de
Nem találva szállt el a nyil.

S most a lovag: Sayavedra,
Visszaront rá vad döféssel,
Hogy mielőtt egy szót szólna —
Földre omlik a renegát . . .

Sayavedra, Sayavedra!
Körül fogott a mór sereg! . . .
Szíveden át jár a dárda —
Holtan dülsz le utóljára!

— Don Alonso küzde bátran,
Küzde még: de lova lerogy;
S a vivónak bástya gyanánt
Szolgál leszúrt paripája . . .

Ámde mórok egyre-másra
Törnek rá bősz harcolással:
Míg kiontott vére elfoly —
S összeroskad . . . öntudatlan.

Végre végre halva hull le
A meredek szirt aljához,
Halva: s mégis él örökké
Don Alonsó — dicsőségben!

EMLÉKSOROK EGY BARÁTOMNAK.

Majd ha állasz oltár zsámolyánál —
Oldaladnál szép menyasszonyod;
És fennszóval mondja azt el ajkad:
Mit eddig csak szived dobogott...
És midőn a templom küszöbénél
Ifju hölgyed forrón öleled
Boldogságod árjában fürödvén:
Ott leend az én lelkem veled!

Majd ha tobzó cimborák körében
— Hol vidáman cseng a tölt pohár —
Kebelednek búfelhős egére
Piros hajnalt rajzol a borár;
S felköszöntvén a magyar hazára —
Poharadat vígan emeled:
Áldást esdve a nagy áldomásra
Ott leend az én lelkem veled!

Majd ha zendül távol ég dörgése,
Romladékon sír az éjmadár;

És a hold a felhőtornyos égen
Halványon bujdokolva jár . . .
S ábrándozván, a multak ködébe —
Visszasóhajt vágyó kebeled:
Feledtetni a jelennek búját . . .
Ott leend az én lelkem veled!

Majd ha ülsz a hírnek trónusában,
Mely fényével messze elragyog —,
S a dicsőség csillagkoronája
Körítendi márvány-homlokod;
És reszketve trónod zsámolyához
Látsz borúlni szolga-népeket:
Csókolgatva fürteid babérát
Ott leend az én lelkem veled!

S majd ha a sors sújtó balkezének
Csapásától porba döntve lész, —
És hon nélkül, rongyfödten bolyongasz,
Korbácsol a hideg éji vész . . .
S megátkoznak kiket megáldottál —
Megátkozva tenmagadtol is:
Reményt öntvén csüggedő szivedbe, —
Veled lesz még lelkem akkor is!!

HA A VILÁG ELTÁNTORIT . . .

Ha a világ eltántorít,
S meghal kebledben a hit:
Menj tengerre, és fönsége
Istent hinni megtanit!

Oh dicső a tenger, hogyha
Méla, csöndes, zajtalan!
Röpke szél sem leng fölötte —
Azt hinnéd, hogy halva van.

Tépett felhők árnya száll az
Álmadó habok között,
Melyeket az ég lidérce:
A hold, messze üldözött . . .

Majd lenézve kebelébe
A menny minden csillaga:
Letekintne éjfélenként
Trónjáról az Úr maga.

Hosszan nézné ősz haját, és
Dicssugáros homlokát:
Melyet a megbűvölt tenger
Oly csodás-hűn visszaád . . .

S minden kis hab elmerülne
Szent imába csendesen:
És lebegne az Úr lelke
Mindenütt a vizeken.

— S mily fönséges a bősz tenger,
A viharzó árözön!
Bőgő orkán zúg fölötte,
Új hab kél új habközön.

És az Úr szent ábrázatját
Elfödé felhőború, —
Arca komor, tekintete
Bús, mogorva, szomorú.

Óh istent megbántottátok
Valamivel emberek! . . .
Azért ölte gyászszint a menny,
S zúganak a tengerek.

A mennydörgés morajában
Zeng az Úrnak szent szava:
Én vagyok az egyedüli
Igaz isten: Jehova!!

Térdre hull az ember, és nyög:
„Bánkódom hajh, vétkemen!
Óh ne büntess, óh kegyelmezz —
Én irgalmas istenem!“

— Villám lobban, áthasítván
A felhőknek fátyolát:
S a nyiláson isten arca
Szeliden néz újra át . . .

És a habok elsimúlnak·
Halk-zizegve, csöndesen, —
Béke-csillag tört sugára
Rezgve jár a vizeken. —

Ha a világ eltántorít,
S meghal kebledben a hit:
Menj tengerre, és fönsége
Hinni, félni megtanit!

Mert dicső a tenger: légyen
Méla bár, vagy viharos:
A mint az Úr derült-vidám,
A mint az Úr haragos. —

JÉRIKÓ.

— Szent történelmi ballada. —

„És gonoszt kére Józué azon a napon mondván: átkozott légyen az a férfiú az Úr előtt, a ki felkél és megépíti ezt a várost, Jérikót: az ő első szülöttében fundálja azt, és az ő utolsó gyermekében állassa fel annak kapuit. — Vala pedig az Úr Józsuéval, és lőn hire azon az egész földön.“ —
Józsue könyve VI. 26, 27.

I.

Meghalt az Úrnak hű szolgája Mózes, —
El is temetteték.
De új vezérről Izrael népének
Gondoskodott az ég.

A kegytelt, istenfélő Józsué az,
A ki hivatva volt:
Hogy elfoglalja az igéret földét —
A gazdag ősi hont.

És Józsué a Jordán szent folyóján
Át is vivé hadát:
Hogy reszketett hatalma nagy voltától
A Hermon s Gíleád! . . .

De — bár tudá hogy Izrael népének
Erős, nagy, Istene:
Pogány lakója a dús Kanaánnak
Ott meg nem rettene!

S hordván szivében dölyfös büszkeséget —
Fenn áll kemény falán
Nagy városoknak Dántól Bersebáig
Sok százezer pogány. —

És szóla Isten Józsuéhoz, a ki
Ott tábort jár vala:
Menj Jérikóra! . . mert csudát teend ím
A menny és föld ura!

Hogy elpusztuljon Jérikó hatalma —
Nem kell vért ontani!
Kürtöljetek . . s a büszke sziklabástyák
Le fognak omlani!

II.

Jordán vizétől alig-alig távol
Szép zöld mezőben, ottan jár a tábor . . .
Ott jár a tábor, a sok fegyver csillog; —
Elől Józsué, ez a fényes csillag.

Jérikó várát körül-körül járják,
Mérve szemökkel a meredek bástyát . . .
De Józsuénak felharsog a hangja — —
Régen vártak már e jeladó hangra!

S ím az egész nép nagy kiáltással
Fölsivalkodván — versenyez egymással . . .
Zendül ezer kürt, búg riadása:
Viharzó tenger — hegyek omlása!

Reszket a lég is attul a nagy zajtul,
Táncol a szikla, a föld megindul . . .
Nagy zuhanással leszakad a bástya — —
Rá sem ismernél Jérikó romára!

III.

Józsué áll a rom fölött,
S körűl az Izrael, —
Kardján az ott kiirtatott
Pogányok vérivel . . .

S szól Józsué — nem Józsué —
Az Isten szóla igy,
A népvezér nyelvére ő
Sugalván szavait:

„Átok reá, átok reá,
Ezer átok arra:
A ki mit az Úr elrontott —
Fölépíti újra!

„Átok reá, átok reá,
Ezer átok rája:
Ki valaha várat alkot
Jérikó romára!

Ha leteszi alapkövét:
Első fia veszszen!
S midőn bevégezte müvét —
Újolag temessen!

Átok reá, átok reá,
Ezer átok arra:
A ki csak egy követ is rak
E düledék falra!

IV.

Az ősatyák elhalának;
Sok száz hosszu év után
Akháb király uralkodott
Izráelnek birtokán.

De gonosz volt szivében ő:
Mert elhagyta Jehovát,
És a Bálnak — egy bálványnak —
Szentelé föl templomát.

S a király után a nép is
Lassan lassan elfajúlt:
Gonosz lenni, roszat tenni,
És nem hinni megtanúlt. —

S lőn, hogy Hiél, Hiél a ki
Béthelbőli férfi volt:
Rosz szivében elhatárzá
Fölépítni Jérikót!

S kineveté, kigunyolá
Józsuét és szavait:
Mert keblében már egészen
Kihalt volt az ősi hit.

„Nincsen Isten — szólt — s ha van, hát
Szálljanak rám átkai! . . .“
— Hiél, Hiél, gonosz Hiél:
Kár az Úrral játszani!

De ő azzal mit se gondol;
Szentségtelen kezei
Hozzá fognak a munkához,
S alapkövét leteszi.

Ámde mingyárt hirét hozzák:
Meghalt első szülötte!
Az Úr átka — halál árnya
Leng örökre fölötte!

Megkeményül Hiél szive,
S bár sajnálja gyermekét:
El nem hagyja — sőt folytatja
Megkezdett gonosz müvét!

Foly a munka, foly szaporán . . .
Emelkednek a romok . . .
Itt egy orom . . . ott egy torony . . .
Ott egy büszke bástyafok.

S a fal készen már egészen
Jérikónak körüle:
Csak egy kaput beivezni
Volt még Hiél végmüve.

Már csak két kő . . . már csak egy kell . . .
Ime! készen az egész!
S gőgös Hiél nagy kevélyen
Elkészült müvére néz.

Ámde rögtön hozzák a hirt:
Meghalt végső szülötte!
Az Úr átka — halál árnya
Leng örökre fölötte.

— Hiél Hiél, gonosz Hiél:
Kár az Úrral játszani! . . .
Im beteltek az Istennek
S Józsuénak átkai.

* * *

Az Úr nevét tisztelve féljed:
Mert ő int, és halállá lesz az élet . . .
Viszont, szavára lélek száll porba,
És égő láng gyul a tövisbokorba. —
S vezéred lészen a pusztában,
Járván felhőnek oszlopában, —
Melyből szent szózat hallatik:
Én vagyok a hatalmas Jehova!
Megvetvén a tévelygés útait —
Tisztelj engem, ne hajolj sehova!

Az Úr nevét tisztelve féljed;
S ne bánd hivése igéjének
Ha tán fejedre vészthozott:
Mert áldott az, kit ő megáld,
S kit ő megátkoz: átkozott!! —

KARÁCSON ÉJJELÉN.

Vad sivó szél zúg, s a háznak
Zörgve rázza ablakát . . .
Benn a család imádkozva
Tölti a nagy éjszakát.
Majd a hitnek hő szikrája
Égve szivök melegén:
Áhitattal zeng az ének
Szent Karácson éjjelén:

Istenünk, óh kérünk téged,
E nagy, e szent éjszakán:
Küldj világot lelkeinkre
A bölcseknek csillagán!
Hogy járhassunk útaidon
Te örökkegyelmü lény . . .
Áhitattal zeng az ének
Szent Karácson éjjelén.

Igazságot az igaznak;
S az ártatlan szenvedőt

— Elégelvén jajsirásit —
Hallgasd meg, hallgasd meg őt!
Atyánk, mi csak benned bizunk, —
Irgalmadat keresvén . . .
Áhitattal zeng az ének
Szent Karácson éjjelén.

Óh áldjad meg, esdünk hozzád,
A te árva népedet, —
E nagy éjen, a melyen az
Üdv, az áldás született!
Nem kérünk mi fényt, hatalmat,
Hisz az muló tünemény . . .
Áhitattal zeng az ének
Szent Karácson éjjelén.

Nem kérünk mi földi kincset,
Nekünk csak buzgalmat adj! . . .
Hogy mig élünk: érted éljünk,
Mint értünk halt szent Fiad!
S hogy szülessünk újra az ő
Születése idején . . .
Áhitattal zeng az ének
Szent Karácson éjjelén.

Add, hogy lelkileg e nemzet
Szinte újjá szülessék,
Hogy a magyart a más népek
Példa gyanánt kövessék!
Adj reményt, hogy . . ." és itt elhal
Ajkukon a zöngemény:
De szól a könny szemeikben —
Hogy miért kell a remény?!

BUJDOSÓK SIRALMA.

— Rodostó, 1735. —

Sok könyhullatással eszszük kenyerünket,
Siratjuk hazánkat, s dicső fejdelmünket —
A tengernek partján;
Sürü könyomlásink, forró sohajtásink,
Magas egek felé mély fohászkodásink
Gyors szelekkel szállván.

A Fekete-tenger búnktól lett fekete,
Tőlünk tanúlt sírni a Balkán fellege;
S viharzó vizeknek
Haragos zúgása minekünk mormogja:
Hazáját meglátni egyitek sem fogja —
Szegény számüzöttek!

Mióta elhagytuk bánatos hazánkat:
Senki piros arccal bennünket nem láthat;

A miként az illik
Szegény bujdosókhoz: halványak voltunk,
Epedtünk, bolyogtunk, szenvedtünk, zokogtunk,
S zokogunk a sírig.

Az a halvány arc legyen még halványabb,
Az a harmatos szem legyen könytől áradt! —
Nagy csapás ért minket . . .
Óh e gyászos földön magunkra maradánk,
Árvák vagyunk, árvák, meghalt a mi atyánk,
Elhagyott bennünket!

A hivők szivére nagy bánatot hagyván:
Siralmas emlékü Nagy-Péntetknek napján
Halt meg isten fia:
Reánk, hiveire nagy bánatot hagyván —
A mi urunknak is Nagy-Péntek gyásznapján
Jutott meghalnia! *).

A sötét koporsót letettük a sirba,
Fejfájára csak egy R betü van irva:
Akár az se lenne — —
Míg élünk, mi leszünk melletted az emlék,

---

*) Mikes: Törökországi levelek. —

Hogyha mi meghalunk: ugyis senkisem lép
Porod közelébe.

Némán borulunk le sirod szent halmára,
Nem beszél semmi, csak szivünk dobogása . . .
Óh nézz alá reánk!
Óh nézz le trónodból: napfényes egekből
Napfényes egekből — magas föllegekből —
Lelkünk, urunk, atyánk!

Emlékezz' meg rólunk, ne hagyj el bennünket,
Hisz mi úgy szerettünk, s úgy szerettél minket —
Mint édes gyermekid . . .
Álmodunk; és látjuk vészes csatáidat,
Majd tűrni segítjük végbujdosásidat —
Megosztván terheit.

Mi is azért küzdénk, miért te harcolál,
Mi is itt halunk meg, a hol te meghalál;
Veled voltunk s leszünk —
Veled az életben, veled a halálban — —
Veled majd egykor a magas menyországban:
Óh légy te is velünk!

— Hallgass el örökre tenger mormogása,
Hallgass el örökre szivünk dobogása, —
Legyen minden néma . . .
Hazáért küzdöttünk: hon nélkül halunk meg,
Idegen hantokra hajtjuk le fejünket, —
Nyugodjunk meg rajta:
Az Úr így akarta! . . .

VÁNDOR VAGYOK . . .

Vándor vagyok, bujdosom
Idegen vidéken, —
Hátam mögött csillámlik
A Balaton kéken.

Előttem meg a Bakony
Rengeteg vadonja . . .
Nem tudom, hogy lelkemet
Felé úgy mi vonja!

Tán az árnyas lomb ölén
— Mely a földig hajló —
Megpihen majd bánatom:
E fekete holló? . . .

Tán a fakó csalogány
Mely a bokron fészkel,
Elaltatja lelkemet
Édes zöngzetével? —

Vagy a szirtek homlokán,
Hol a vihar nyargal:
Véremen piroslik majd
A támadó hajnal?! . . .

Nem tudom, de érezem:
Csak ott leszek boldog . . .
Legkivált, ha sírom on
Suttognak a lombok!!

DÉVAI HARC.

„Vitéz Terek Jánosról emléközöm,
Atyja halálán keserög én lelköm.“
Tinódi Sebestyén.

I.

Messze földön, nagy Ozmanországban
Török Bálint szomoru fogságban . . .
Kardhoz szokott két izmos kezére
Vas nehezül, — bánat a szivére.

S hajh, az a vas nem fáj úgy kezének:
Mint a bánat összetört keblének! —
Fáradt fejét tenyerén nyugosztja:
S lelke búját teste is megosztja . . .

Ül sokáig mély halotti csendben,
Olykor egy köny rabvasára cseppen, —
Gyönge nesz cseng ekkor a bilincsen,
Aztán újra hallgatag lesz minden.

Néz a nap a szük ablaknyiláson:
Csak azért, hogy bánatot is lásson! . . .
Szögeletben kicsiny pókok szőnek —
Jó baráti a nagy szenvedőnek.

— Hej ezelőtt alig egypár éve
De nem igy folyt a Bálintnak élte!
Nagy fényéről nagy dicsőségének
Nagy dicsérőn hangozott az ének.

Hatalmárul jó vitéz kardjának
Hegedősök sok szép dalt mondának;
S mint legelső hű fia a honnak:
„Kegyében volt a királyasszonynak.

Reá bizá egyetlen magzatját:
Látogatni hogy vinné gyámatyját, —
Gyámatyját, ki Budavárt elvette . . .
Verje meg az Uristen érette!

„Királyfiút anyjához bocsátom:
De te Bálint itt maradsz énnálam!
Izabellát ha tovább szolgálnád — —
Tőlem Budát még visszafoglalnád!

Jobb lesz neked Isztambol várában,
Török zultán fényes udvarában, —
Nagy Szulejmán fényes udvarában,
Héttoronyban . . . szomorú fogságban!

— Kezét lábát vasalták szorosra,
Börtönfalát tenger habja mossa . . .
Ugy ül Bálint Isztambol várába',
S a halált: a szabadítót várja.

Gondolkodik, hosszan gondolkodik,
Átgondolja nagy véres harcait;
Villámkard volt akkor a kezébe.
Jaj istenem, annak vége, vége!

Gondolkodik, tovább gondolkodik —
Látni véli szerelmes magzatit . . .
Ő a boldog, szép nejét ölelve,
Két gyermeke ott cseveg körülte.

S rá mosolyog az egyik fiára,
Köti kardját gyönge oldalára, —
Leborul az, apjának ölébe . . .
Jaj istenem, annak vége, vége!

Eltünnek a régi kedves képek,
Bús szomoru valóságra ébred;
Börtönét a vad tenger csapdossa —
Kebelét a búbánat mardossa.

S mint kiömlő patakja szivének:
Zendül ajkán buzgadalmas ének,
Zendül ajkán szent Dávid zsoltára:
„Szánj meg engem óh egek királya!“

— — Szánjad őt meg óh egek királya:
Készítsd el a közelgő halálra . . .
Fáradt fejét bú között lehajtja:
Föl sem ébred több kelő hajnalra.

II.

Szép Erdélyben Hunyad táján
A rémült nép sír, szalad . . .
„„Jön a török! jön a pogány!““
Harsog lenn a vár alatt.

Fönn a várur: Török János
— A Bálintnak hős fia —
Hallja a hirt, és örömnek
Pirja kél bús arcira . . .

„Hála isten, hála néked,
Hogy megértem e napot!
Hogy apámnak haláláért
Boszut, boszut állhatok!

Míg Enyingi Török Bálint
Héttoronyban szenvedett:
Addig itthon hű nejének
Szíve érte megrepedt! *).

Édes apám, édes anyám,
Be gonoszul vesztetek! . . .
A hitetlen vad pogányon
Boszut állok értetek.

---

*) „Nem élhete asszony sokat ez világban,
Urán való szertelen bánatjában
Ő meghala — —“ Tinódi.

Régtül óta melyre vágytam:
Íme itt az alkalom . . .
Én vagyok az élő halál, —
Vérboszú ül kardomon.

Föl Barcsai, föl Bocskai,
Kardos Józsa, hadnagyok!
Föl, utánam jó vitézim! . . .
Harci kedvemben vagyok!

S bár a nap már rég leszállott,
S van kietlen éjszaka:
Bajnokival Török János
A várból kivágtata.

Messzecsörg a hősök kardja
Síri csendü éjszakán —
Messzedöng a puszta föld a
Nyargaló had nyomdokán . . .

A kóborló éji lélek
Ennyi zajtul megijed:
S visszabúni ó sirjába
Úgy törekszik, úgy siet . . .

— Hajnal hasad, vértől hasad . .
Míg a nap az égre jön :
Déva alatt Török János
Rajta ront a törökön.

„„Allah! Allah!“ — Hej az Allah
Nem segít ma rajtatok;
Fönn az égen most kel a nap:
Most száll a ti napotok!

„Halálodért édes apám
Halált oszt a két karom! . . .
Kinaidért édes hazám
A törököt szabdalom!“

— Pogány hadak vezéröket
Mindhiába keresik :
Feru aga, Dzsorbat vajda
Véres harcban elesik. —

Török János, főagával
Nagy keményen összevág:
Át is szurja őt vasával,
Hogy lehajlik — mint az ág . . .

És mint a test melyről a főt
Éles bárddal leütik:
Szaladni kezd, ha nem tartják,
Majd a földön elbukik:

Úgy a török, fejét vesztve
— Vezérei elesvén —
Futva fut . . . rongy életének
Menedéket keresvén.

Hajh de mikor olyan gyorsak
A jó magyar paripák!
Hajh de mikor oly vitézek
A jó magyar daliák!

Sok török hős hunyt el ottan,
A míg tartott a csata:
De futókat üldöző had
Még többet elhullata. —

. . . Déva mellett, hol a fiú
Az apáért boszut állt:
Hős Enyingi Török János
Igy veré meg a pogányt. —

ÁLDJUK PAJTÁS . . .

— Huszárdal. —

Áldjuk pajtás az istent, hogy
A világot teremtette;
De még jobban áldjuk azért:
Hogy magyart teremte benne!

Hej ez a föld magyar nélkül
Mi is lenne, mi is volna?! . .
Virág, mely nem virágoznék,
Világ, mely nem világolna. —

Áldjuk pajtás Mátyás királyt,
Ki a magyart nagygyá tette, —
De még jobban áldjuk azért:
Hogy a huszárt teremtette!

Huszár nélkül a háboru
Mi is lenne, mi is volna?! . . .
Menykő, mely nem menydörögne,
Tenger, mely nem háborogna. —

Mátyás volt az uristennek
Hajdan legkedvesb királya,
S huszár volt a nagy királynak
Legkedvesebb katonája . . .

És könyörgött Mátyás király
Annak a jó uristennek:
Édes atyám, adj jutatmat
Az én huszár hőseimnek!

S meghallgatta a nagy isten
A mit kért kedvenc királya;
S megcselekvé: hogy a huszár
Ha elvérzik: lóháton száll
A hetedik menyországba!

ESTE VAN MÁR . . .

— Népdal. —

Este van már, elsötétül a puszta,
Hazafelé szól a gulya kolompja;
Lecheverek, ledülök a subámra —
Rá gondolok az én kedves babámra.

Napnyugotról felhők szállnak sötéten,
Csak egy csillag ragyog még fönn az égen;
Azért ragyog az az egy is oly nagyon:
Mert rá nézett az én szép kis angyalom!

Dördül az ég, hull a zápor javába, —
Beütött a bodoglári csárdába . . .
Ég a csárda, nem is oltja senkisem:
Jobban lángol szivemben a szerelem!

Ég a csárda, nem szól benn' a cimbalom, —
Szivemből is messzeszállt a vígalom! . . .

Pedig minden újra jóvá lehetne:
Hej csak az a barna kis lány szeretne!

Szeress engem édes lelkem, virágom! . . .
Tartsuk meg a lakodalmat a nyáron!
Leszünk is mi, hidd el, olyan boldog pár:
A minőt még sohsem látott Bodoglár!!

EMELD REÁM . . .

Emeld reám édes kincsem, ha szeretsz
Gyönyörü szép nefelejes-kék szemedet!
Szép nefelejcs patak partjára való . . .
Hej patak az én lelkem is, zokogó!

A te szived, a te szived tenger-ár,
Fenekéig száll lelkem: e gyöngybuvár . .
Keres, keres igazgyöngyöt mélyiben:
Ottan ragyog a legtisztább szerelem!!

SÁRKÁNY PÉTER.

Genre.

Az igaz hogy ember ám a gáton
Szittyaságos Sárkány Péter gazda!
Haragjának förgeteg-dühétől
Összerogy az, kit ő megriaszta . . .
Hanem aztán vidám is tud lenni —
Kivált többen hogyha együtt ülnek . . .
„Mikor másnak hajnalt harangoznak:
Akkor neki hajnalt hegedülnek!“

De nincs is ám a faluban párja,
— Szó a mi szó, nem ugyan magának,
Hanem a mi legfőbb büszkesége:
Nincsen párja — barna bajuszának!

Hátha azt még borban is megmártja —
Kiviradtig hogyha együtt ülnek . . .
„Mikor másnak hajnalt harangoznak:
Akkor neki hajnalt hegedülnek!“

A garatra már ha jól felöntött:
Félvilágnál szélesebb a kedve;
Még a föld is megrendűl alatta —
Táncol, ugrál, mint láncon a medve . . .
Másnap aztán haza ballagtában
A kiváncsi szemek rajta függnek . . .
„Mikor másnak hajnalt harangoznak;
Akkor neki hajnalt hegedülnek!“

Történt egyszer nagy nevének napján,
Mértéken túl kirugott a hámbul:
Utca-hosszatt muzsikáltak néki —
Ő meg járta, csak ugy bolondjábul!
Ilyen vigan nem látta őt senki,
Körülötte nagy sereggel gyülnek . . .
„Mikor másnak hajnalt harangoznak:
Akkor neki hajnalt hegedülnek!“

Táncol, táncol, — tölt kulacs kezében —
Azt se nézi hova hág a lába . . .

Egyszer aztán — óh keserü végzet!
Beleesik a falu kutjába!
— Így veszett el vitéz Sárkány Péter,
Ily szomoru vége leve néki . . .
Mást a világból ugy harangoznak —
Őt pediglen úgy hegedülték-ki!!

———

SOKAT ITTAM . . .

— Bordal. —

Sokat ittam, már hisz az világos,
Azért az én kedvem oly virágos . . .
Sokat ittam, nagyon sokat ittam, —
Összedőlhet a világ miattam.

Ha ez a föld, ez a száraz, összedőlne:
Hová lenne az a sok jó bor belőle? . . .
Beömlenék medrébe az óceánnak — —
Akkor még a cethalak is bort innának!

Hej az volna a gyöngyélet: hogyha
A tengerben hegyalji bor folyna! . . .
S bár a viztől ugy irtózom . . . hogy még!
Lelkemugyse, magam is hal lennék!

Hej de én itt nagy-hiába csak beszélek:
S torkom szárad . . . egy ital bort újra kérek!
A csillagát, csaplárosné szép menyecske —
Csak abból a török vérből az üvegbe!

Most pohár cseng, hajdan csengett a kard;
Ősapáink leöldösték a tart . . .
Mi pediglen vérit iszszuk annak:
Azért hínak vérivó magyarnak!

Mondogatják azt énnékem már régóta:
Sirba visz a boros pohár . . bánj' a gólya! . .
Esküszöm a nagy Bachusnak nagy-apjára:
Boros fővel köszöntök menyországba!!

SZENTMIHÁLYI HIRES KUTYAKAPARÓ.

Szentmihályi hármas határon
Lobogós ing leng a betyáron;
Rezes fokos táncol kezébe —
Tulipán van vágva rezébe . . . .

Szentmihályi hármas határon
Gyönyörködnek egy szép virágban:
Ne bánts-virág, rózsás kaláris —
Érte ég a bolygó betyár is!

Rosz csárda a Kutyakaparó,
Nem valami fényes fogadó:
Mégis egyre zajlik robajlik
Kivilágos hej húj, viradtig!

Hire sincs benn' egy jó falatnak,
Rosz borával rabot vallatnak
Mégis sok a vendég . . . hiába!
Becsalja a csárdás leánya!

— Késő éjjel zöng-bong a csárda,
Hegedüszó rí a szobába' . . .
Kong a padló, rakják a táncot:
Mulatnak a bolygó betyárok.

„Huzd rá cigány ollyan vidámon:
Hogy a komor éj is kiáltson, —
Kiáltson föl széles kedvében
Szentmihályi csárda körében!

Részeg vagyok, lelkem fájára
Kihajtott a kedvnek virága . . .
Le se tépném mind a világért:
Csak ezért a csárdás leányért!

Alkonyatkor kedvem fölkapott, —
Leitattam magát a — napot . . .
Részegen dült nyugvó helyére,
Részegen jön holnap az égre.

Ez a világ egy nagy hegedü,
Rajta az uristen hegedül . . .
Villám-nyirettyűjét ha rántja:
Harsog a menydörgés nótája! . . .

Nagy a kedvem, a bor hevíti —
Hogy a padlást majd fölrepíti . . .
A padlót meg tánccal lejárom:
Legyünk vigan e bús világon!"

— Nyil az ajtó, zeng nagy kiáltás,
Bekiált, bekurjant a csárdás:
„Veszödelem! . . ." s dörgő szavára
Pusztai csend lesz a szobába' . . .

Ajtó ablak szolgál kifele —
„Nossza pajtás gyorsan ki vele!"
S födve őket hol part, hol árok:
Elkötnek a bolygó betyárok. —

A cigány is, hogy bút ne lásson,
Ugy meghorkol mind egy rakáson . . .
Hegedüje füzfán nyugoszik,
Prímás, bögős lócán aluszik.

Hallgat egész környék; bujába
Nagyot sóhajt olykor a csárda . . .
S unatkozik szörnyen szerényen:
Mint a kutgém künn a cserényen.

Csak hol a völgy délnek lekerül —
Egy betyár ott ődöng egyedül;
Körültekint . . . errébb sompolyog:
„Ejh csak megláthatnám valahogy!“

Csárdáslányért van nagy szerelme,
Csárdáslánytól van nagy keserve;
Csak még egyszer a lányt meglássa:
Készen lesz a bitó-halálra . . .
— Hej ugyis meghalna bujába'!!

SZOMJAS MALOM.

Nádas tó, gémeknek gólyáknak tanyája . . .
Ki gondolt arra, hogy építsen partjára?
Eltörlé az idő nevét is, nyomát is:
De a rozzant malom ott áll mai napig;
Benne egyedül csak a jó Sára néne,
És az öreg molnár: András gazda lakik.
Hogy ide költöztek, jó ideje annak:
Itt ülték ők meg az aranylakodalmat!

A szomjas malomnak nem mozog kereke,
De ha szél fú, — annál jobban a fedele;
Régóta dacol már záporral, ziharral:
Nem is lenne csuda: hegyha összedölne . . .
Egymásután múlnak az évek fölötte,
S mindenik lebont egy darabot belőle.
Molnár és molnárné mégis benne laknak:
Itt ülték ők meg az aranylakodalmat!

Ki-kimegy az öreg a tónak partjára,
Letekint a vizbe — ráismer magára . . .
De a hullámtükör ősz fürtöket mutat,
S ezt András gazdának olyan furcsa hinni, —
Rá szól az asszonyra: hallod-e te anyjuk!
Monddsza csak, igazán ősz vagyok én, vagymi? . . .
Fejével biccent az, s válaszúl sohajtgat:
Megültük mi már az aranylakodalmat!.

Egykedvüség, bú van homlokukra irva, —
Arcukról látszik, hogy levágynak a sirba . . .
Mégis ha ugy olykor egy-egy utas téved
A rozzant malomba — éji szállást kérvén:
Oly szivesen látják, s vacsorázás közben
Lelkük fölvidámul a vándor beszédén . . .
S ugy eltréfálkodnak, olyan vigan vannak:
Mintha most ülnék az aranylakodalmat!

Szegen függ a régi ezüstgombos mente —
A szinét se látni, a por úgy belepte . . .
Nem illenék már rá az öreg testére, —
Hej de nem is csuda: hiszen avult jószág!
Francia-futáskor — bizony rég mult idő! —
Francia-futáskor vették a posztóját.

Ez volt ünneplője mióta itt laknak:
Ebben ülte meg az aranylakodalmat!

S ezt adják rá, majd ha leteszik a sirba,
A mi nincsen messze! mondja András gazda.
Egyedüli vágya a két jó öregnek:
Békén érni el az örök nyugodalmat . . .
— Fordul az idő: ez órjás malomkerék,
S ők együtt pihenik a bút, fáradalmat.
Sirjoknál fölvésve a kis faragványon:
Aranylakodalom után aranyálom!!

SZÁLL REPÜL A LELKEM . . .

Száll repül a lelkem, mint a kergetett sas
Felétek, felétek:
Partjain az ős, a háborgó Dunának
Kedvesim, kik éltek!
S repülő lelkemnek vágyó gondolatja
Hű képzeletem' is magával ragadja.

S száll véle sebesen, versenyt a felhőkkel —
E vidékről távol,
Már nem is látszik a messze kék hegyeknek
Sötétlő ormától . . .
Könyes szemeim ugy bámulnak utána:
Mintha tán örökre elmenne, elszállna . . .

S még soká kisérik epedező vágygyal —
Egészen odáig:
Hol a felhők közül néző nap sugára
A habokkal játszik; —
Habjaival a most nem zúgó Dunának,
Fényes csillagával a templom tornyának.

Zajtalan, csöndes a szőke folyam tükre —
Miként a boldogság . . .
Itt ott libegnek csak néha-néha rajta
Lenge, könnyü sajkák.
Lehajlik a vizbe a partok virága:
Mint alvó ifjúra a csókoló mátka . . .

— Zöld sziget ormánál ül egy szende kis lány,
S végig néz a habon;
Ha aztán fölveti magát egy halacska — —
Örül nagyon, nagyon . . .
Majd hosszan méláz a láthatár ködébe:
S a vidám lánykának borús lesz a képe.

Mereng, — s kék szeméből egy könycsepp hull alá
Bánatos arcára:
Mint mikor a kék ég csillagot hullat a
Méla éjszakába' . . .
Fáj a szive: mégis senkinek se mondja; —
Azt a szép koszorút valjon kinek fonja?

Elborúl a lelkem az emlékezettől,
S reszket a kebelem;
Reszket, mert újra ég egykori lángjaval
Benne a szerelem.

Tudjátok tudjátok — ha tán nem is mondom:
Az a szende lányka: az én kis galambom! —

Rokonim, barátim, ők is mind ott élnek,
Azon a vidéken . . .
Csak nékem kellett elszakadnom közűlök —
Egyedül csák nékem!
De őket lelkemnek vágyó gondolatja:
Messze távolból is meg-meglátogatja. —

HULLÓ LEVELKÉK.

I.

Fehérül a buza feje
Ha eljő a nyár melege . . .
Fehérül az ember feje
Ha eljő az élet tele . . .

Amazt a meleg,
Emezt a hideg
Fehéríti meg.
Végre aztán mindkettőt levágja:
Egyiket az arató kaszája,
Másikat meg a halál kaszája . . .

II.

Sokan kérdezték: hogy mi a boldogság?
— De megfelelni senkisem tudott;
Mignem egy agg bölcset kérdezének,
Ki a kérdésre ily választ adott:
A boldogság a vágyak összege.

A míg vágyunk: boldogok vagyunk,
Mert reményünk van, hogy bírhatunk;
De ha minden, minden vágy betelve:
Nincs a szívnek — csak csupán keserve!

III.

Az ábrándozás szép tavaszi fa —
Ezer nyiló virággal rakva;
Mely virágok' bódító illatától
A szív, az ész elkábul . . .

Gyümölcse e fának: a kétségbesés, —
És a megőrülés.

IV.

Mi a harag? . . .
Ordító bősz oroszlán,
Fehérbe forgó, vadlángú szemekkel,
Habzó száján kilógó véres nyelvvel . . .
— — — — — — — — —
És mi a szív?
Szelid kis gyenge bárány,
Melyet e bősz oroszlán
Véres fogával összetépdel . . .

V.

Ki mondja meg, ki mondja meg —
Mi lenne akkor a világból:
Ha minden ember istenné lehetne,
És e sok isten úrkodnék felette?!

VI.

Minek nincsen halála? . . .
A halhatlanságnak!
És kik halhatatlanok? . .
A kik halni vágynak! —

VII.

Ha minden csillag könynyé válna,
És minden köny csillaggá, —
Aztán ezt a rút világot
Minden más fény itt hagyná:
Ki mondja meg:
A csillag, vagy a köny — —
Melyik ragyogna fényesebben?!

VIII.

Lelke a dal a költőnek,
Madárének az erdőnek,

Lelke az égnek a csillag,
A virágnak meg az illat.

— — — — — —

Ha a végső költő elhal,
Ha elhallgat a madárdal,
Ha majd lehull minden csillag,
Ha majd elvész minden illat,
Ha majd elszáll minden lélek:
Akkor szűn meg ez az élet, —
Akkor lesz a végitélet.

IX.

Szikla-élen jár-kel a vágy,
Tar, szédítő szikla-élen, —
Alatta a kétségbesés
Vad örvénye tátong mélyen.

Ne tekints le az örvénybe,
Ne kövesd a hiu vágyot:
Kis gunyhóban leled csak föl
Az igazi boldogságot!

X.

Súgd meg ifju a szivednek:
Ne dobogjon olyan igen, —

Elárulná dobogása:
Mily hőn csüggesz reményiden!

Ne dobogjon ugy a szived,
Alvó mátkád' föl ne verje . . .
— Alvó mátka hűtlen ifját
Más karjában meg ne lelje!!

XI.

Ha az isten meggyilkolná magát,
S sirjául a földet választaná,
S szemfödőjeül a föllegeket — —
Nos mit kacagtok?
Kacajtok mi végre? . . .
Hát azt hiszitek:
Lehetetlenség-e?!
— Hiszen a bölcsek azt tanítják:
Az emberben is istenség lakik, —
És mégis mennyi ember
Gyilkolja meg magát!

XII.

Halvány csillag, halvány csillag!
Mért tündökölsz olyan szépen?

Tündöklésben ragyogásban
Nincs párod a fényes égen . . .
Halvány leány, halvány leány;
Nézlek, nézlek; s gyönyörködöm:
Szépségben és szendeségben
Nincs párod e széles földön.
Halvány csillag az én csillagom,
Halvány leány az én galambom;
Ha lehull az egyik.
Ha elhagy a másik:
Magam leszek oly halovány . . .
Halvány csillag, halvány leány!

XIII.

Siró szellők sóhajtsatok! . . .
Omló habok zokogjatok! . . .
Lelkem ugy elábrándozik,
Ugy elméláz rajtatok . . .
Egykor talán ti is ilyen
Szerelmében, reményiben
Megcsalt lelkek voltatok!

XIV.

Hull a harmat a virágra,
Hull a könyű az orcámra . . .

A virágot megújítja a harmat:
A könyűtől piros orcám elhervad.

XV.

Ha elszakadt a zengő lant húrja:
Hasztalanúl pengeted meg újra;
Ha eltünt a szivnek boldogsága:
Hasztalanúl esdekelsz utána.
Széttört lanton elnémúl az ének:
Fájó szivben kialszik az élet.

XVI.

Gyöngyöt halász a lélek
A sziv tengerében,
És felrakja az észnek
Hajójára szépen . . .
Szállong véle a világon
Szerte a hajó,
Zúg az irigység viharja, —
A kormányos erős karja
Már már lankadó . . .
S fönnakadnak a gonoszság
Rejtett zátonyán —
Sok küzdés után . . .

S újra vissza hull a gyöngy
Más sziv tengerébe
És folytatja pályáját —
Csak helyét cserélte!

XVII.

Iskola, a természet nagy iskolája az élet;
Tapasztalás a tanító, s tanítványa: a lélek.

XVIII.

Kalászok közt piros virágok nőnek,
És az arató kiszakgatja őket —
Mondván: ez nem csak hogy magot nem ád:
De sőt nem hagyja nőni a kalászt!

— — — — — — — — —

Ifjú! tépjed ki kebled vágyait:
A hír, dicsőség tarka álmait!
Az álom szép, oly szép . . ám hadd legyen!
De ah, gyümölcsöt épen nem terem!

XIX.

Sorsoddal légy, óh légy elégedett!
Ki tör magasra: boldog nem lehet.
A büszke pálmát ledönti a vész:
Míg a kis cserje szabadon tenyész.

XX.

Nem bírni sokkal — megszokott dolog;
De hogyha bírtunk, és azt elvesztettük:
A szív vérezni fog.
— A koldús, ki koldúsnak született
Könnyebben tűri a nyomort:
De a koldús, ki egykor úr vala,
Könyűt szemébe', bút szivébe' hord.

XXI.

Azt mondjátok: néma vagyok,
Miként a sír, ugy hallgatok —
Olyan titokrejtő vagyok.
Tetteimet, érzelmimet
Homály fedi . . .
Csalódik a ki ezt hiszi!

Kisérjétek figyelemmel
Csak zenegő lantomat:
S föllelitek dalaiban
Életemet, sorsomat.
Óh mert hisz én
Semmit el nem titkolhatok:

Erzelmeim önkénytelen
Kimondják a zengő dalok.

XXII.

Virágos fa az én lelkem:
Virágai az örömek;
De rája száll
A bánat: e sötét madár,
S virágait tépi . . . tépi . . .

XXIII.

Ah, a rövid örömévek
Olyan gyorsan tovatérnek!
S egy fájdalmas tekintetbül
A szenvedés örök kint szül!!

(Spanyol daltöredék.)

XXIV.

Fösvénynek, ki zárva tartja kincsét
Senkisem tesz örömest . . hisz nincs mért!
A kéz csak kéz által mosatik;
Kapni akarsz? — Adj hát valamit!

(Goethe.)

XXV.

A roszaknak barátsága
Kisebbedik percről percre —
Mint az árnyék kora reggel . . .
De a jóknak barátsága
Nő, nő, mint az esti árnyék:
Míg az életnap leszáll.

(Herder.)

XXVI.

A roszak, a közönyösek,
És a jóknak barátságát
Ne egyiránt becsüljed!

Egy parányi kis esőcsepp
Izzón égő vasra hullott:
És rögtön elenyésze. —

Lehullott egy szép virágra,
És tündökölt miként a gyöngy:
Maradván kis harmatcsepp.

Lehullott egy áldott órán
A kagylónak kebelébe:
És ott gyöngygyé változott.

(Herder.)

XXVII.

Mi született: meg kell annak halni;
S a mi meghal: újra születik. —
Ember nem tudod: mi voltál?
Ismerd azt meg, a mi most vagy, —
És várd el, hogy mi leszesz?!

(Herder.)

XXVIII.

Ha gyümölcscsel meg van a fa rakva:
Leereszti nyájasan az ágát.
A jó ember, ha magas állást nyer:
Lehajol — hogy másokon segítsen.

(Herder.)

XXIX.

A jólelkü és bölcs ember
Mindenképen szép virág. —
Ha megismertetik: akkor
Ott pompázik, ott tündököl
Fejdiszén a fejdelmeknek;
S ha nem: akkor a vadonban
Önmagának illatoz.

(Herder).

XXX.

Mindig maga a tett igazgasson
Melyet művelsz, és ne az eredmény;
Nyomorúlt lesz a ki erre számol. . .
Cselekvésben rejlik a bölcsesség.
(Herder.)

XXXI.

Kire nem hat a hölgyek szerelme,
S a haragnak tüzétől sem lángol,
Kit a bősz vagy nem ragad magával,
A ki ment a szennyes fukarságtól:
A világot — — hármát a világnak
Akarná az meghódítani!
(Herder).

XXXII.

Mi a jelen?
Leánya a multnak,
Anyja a jövőnek;
Sohasem létező —
S mégis mindig élő
Része az időnek.

XXXIII.

Ha a multak sirhalmán nőtt
Virág az emlékezet:
A harmat, mely azt öntözé —
Csak a remény lehet!

XXXIV.

Az idő: ez ó malomkerék
Forog, forog véghetetlenül, —
Tengelye: az öröklét körül . . .
S forgásában a mi hajtja:
Miljom-évek gyors patakja
Az enyészet tengerébe dül . . .

XXXV.

A menyország költő lelke:
Minden csillag egy dal benne;
Föl is tünnek, le is hullnak —
Vége-hossza nincs a dalnak . . .
Épen úgy, mint lantomon!

XXXVI.

Azt hiszitek: az ifjuság
Teremti a költészetet? . . .

Ne higyjétek! . . . Az ifjuságot,
A szerelmet, a boldogságot —
Mindent, mindent,
A költészet teremt!
Hisz maga a természet is
Egy nagy költő:
Kinek éposza: a vihar,
Regéje: a tengermoraj,
Szerelmi dala: a szellő . . .
Ki a fényes ég boltjára
Csillag-betükkel irta fel
Örömdalát,
És a pokol képviseli
Kinját, búbánatát.
— — — — —
Várjatok vagy ezer évig:
Akkor azt is meghalljátok —
Mint énekel hattyudalt!

XXXVII.

Azt mondjátok: virág vagyok
A költészet kertében. —
Óh nem! A költészet virág,
És én, ki őt hűn ápolom:
A kertész vagyok!

XXXVIII.

Mivé lesz lelkem, hogyha meghalok? . . .
Én azt hiszem hogy szellővé leend,
És oly búsan fog dallani:
Hogy a nap — az ég lángoló szive —
Hallattára kettéreped,
S fény nélkül hagyja az eget;
S a vak sötétségben
Egygyé olvad a föld s pokol,
S gyilkolni fogják egymást
Az emberek — az ördögök . . .

XXXIX.

Zúg a folyam, és árjai
Lesietnek, lezajlanak,
S elsodorják magokkal a
Partnak piros virágait.
— — — — — —
Múl az idő, és árjai
Lesietnek, lezajlanak
A feledség, az enyészet
Végnélküli tengerébe,
S elsodorják magokkal a

Lélek piros virágait:
Az örömeket — — —

XL.

Hull a levél, hull a fáról . .
Álmadozom boldogságról;
A levelek mind lehullnak:
De álmaim mégse mulnak

XLI.

Véghetetlen tenger partján
Virágzó fák állnak;
Elhervadnak, elfonnyadnak —
És a tajtékzó habokba
Hullnak a virágok . . .
Viszi, viszi őket az ár
Messze messze tájra;
Azt sem tudni: melyik fának
Melyik volt virága?!
— — — — — — —
Partján véghetlen tengernek:
A fájdalom tengerének —
A világ martyrjai:
A költők busúlnak . . .

Ajkaikról vész a dal
Zajló fájdalomba,
S elragadja az idő
Messze századokba.
Míglen elhal, elenyész
Mint a part virága . . .
S bús feledség árja foly
A *költőnek* elfeledt
Elhagyott porára. —

XLII.

Míg zúgott a tél viharja:
Úgy ohajta lombosúlni
Az erdőknek árva fája, —
M'óta meg kilombosúla:
Ollyan búsan sír, sohajt
Minden gallya, levele . . .
— A míg szerelemre vágytam:
Ugy tetszett, hogy boldogtalan, —
S mégis oly boldog valék!
S most midőn már teljesűle
A mit vágytam: tudja isten —
Egyre hullnak könyeim!

XLIII.

Hej ifjuság, hej ifjuság!
Te aranyos tollú madár . . .
Éneklésed syréni hang;
S míg dalodon a lélek elmereng:
Könnyü szárnyad már messze, mesze leng . ..
Hej ifjuság, hej ifjuság!

XLIV.

Láttatok-e fülmilét, mely
Koporsóba fészkel?
S ott zokogja bús dalait
Bánatos zengéssel?
S mig a dalok hirnek szárnyán
Nagy világba járnak:
Irigy börtön tiltja szabad
Röptét a madárnak . . .
— Vagyok ki egy dúlt kebelnek
Fájdalmait zengem:
Koporsó e porlatag test,
Fülemile — lelkem!

XLV.

A fájdalom: ez őszi szél
Letépi a dúlt lombokat . . .
S a szív: e hervatag levél
Egy bús sohajjal megreped, —
És fájáról lehull . . . lehull . . .

XLVI.

Engem hajh, az örömök ugy elhagynak:
Mint a sötét bércet a vidám patak;
S engem hajh, a bánatok ugy meglepnek:
Mint a sötét bércet a bús föllegek.

XLVII.

Mikor majd meghalunk, s a sírban
Elhamvad a sziv porrá — porban, —
S a fájdalom nem hamvad el vele,
S ha jö az éjfél rémes ideje:
Fellobog a bús éjszakában
Halvány-fehér láng alakjában . . .
Mikor majd meghalunk!

XLVIII.

A hűségeskü? . . . Elhaló világ!
Kialszik, bár alig leng rá a szél;
A boszúeskü? . . . Égő Aetnatűz —
Mely önbércével egyidőkig él.

XLIX.

Arcom olyan halvány, mint az őszi levél,
Szememnek sugára oly bágyadtan ragyog . . .
Hagyjatok meghalni; ezen a világon
Ugyis mint rab élek, számkivetve vagyok.
Hagyjatok meghalni! . . . Ti, a kik méltatlan
Szórtok reám átkot! . . .
Minden átkotokért egykor majd egy áldás
Fog szállani rátok;
Mert én az istennek imádkozni fogok:
Hogy a kik megásták kérve kért siromat —
Áldja meg mind a két jóságos kezével
Az én gyilkosimat!

L.

Hervadj virág . . . hallgass el ének . . .
Bús hangjaid mért zöngenének?!

Eltünt az élet virradatja:
S a dalt senki meg nem hallgatja!
Könyben a szem — sárgúl a tájék . . .
Mi él: csak a halálra vár még . . .
Nap, esti szél, nyugodni térnek — —
Hervadj virág . . . hallgass el ének!

EMLÉKEZÉS 1856-ra.

— M. Aladár barátomnak. —

Egy éve most . . . emlékezel?
Együtt ülénk, együtt valánk;
Kezeinkben habzó pohár,
Kebleinkben attól, a láng.
Lenn, alattunk mélyen, mélyen
Ugy háborgott a Balaton:
Tán valami őrült szellem
Jára táncot a habokon . . .
Egy éve most . . . emlékezel?

Virág volt az ákác-lombon —
De vad szélben ingott az ág;
S fejünkre mint a téli hó,
Úgy hulla a fehér virág . . .
Hallod: az erdős ormokon
Mint zendül végig a vihar —
Majd a távol Csobánc felé
Vonúl búsan, és ott kihal —
Egy éve most . . . emlékezel?

Jer, menjünk a romok fölé!
A vén Zádorvár oly közel;
Vad szélroham . . . ingó falon
Járdalni fenn . . . emlékezel?
Nézd, nézd csak a távol Tihanyt,
— Hah, hogy hull e falról a kő! —
Ott Piskynek ősz várhegye,
Amott a viszhangos tető . . .
Egy éve most . . . emlékezel?

És jó apád reánk kiált:
Őrültek vagytok? — ing a fal!.
— Szálljunk alá; a ház közel,
S tán jó leend a lángital?
Erős ürmös tüznedvitől
Telik, és ürül a pohár,
Sápadt arcunk kipirosúl —
Pirosra festi a borár . . .
Egy éve most . . . emlékezel?

És elbeszélünk vídoran,
Dalolgatunk is olykoron;
Majd álom száll ránk csendesen . . .
— Hajh, én most is csak álmodom!

Elmúltak a boldog napok!
Széthányt bennünket a világ:
S az élet fáján sem nyilik
Minden tavaszra új virág!
Egy éve most . . . emlékezel?

Ülök szobámban egyedül,
S rólad némán gondolkozom;
Ottkünn ugy zendül, zúg a szél:
Mint Zádorvárán — akkoron!
Váromladék az én szivem,
A múltban él ábrándival, —
S remélve vár . . . reméli hogy
Tán majd ledönti a vihar!!
Egy éve most . . . emlékezel?

(Pest, Május közepén 1857.)

ESIK ESŐ . . .

Esik eső lassan szépen
A hallgatag néma éjben;
Ugy megesik, ugy megsuhog . . .
Hej de boldogtalan vagyok!

Bús jávorfák hűs erdeje —
Be harmatos a levele!
Harmatos az én szemem is:
Bár hiába könyezem is!

Száll a felhő, száll az égen,
Villám gyul a kebelében . . .
Mért nem vagyok én is villám:
Hogy a hűtlent lesújthatnám!!

ÁTÖLELEM . . .

Átölelem átkarolom
Lengeteg szép termeted:
Mint a tenger hullámai
Ölelik a szigetet . . .

Sziget vagy te szenvedésim
Vad-hullámos tengerén:
Melyre megpihenni térek, —
Mely vigan mosolyg elém.

Sziget vagy te . . . s hátha, hátha
Elnyelend az ár, a hab?
Bús szivemről majd a bánat
Te reád is átragad?

Akkor, akkor, hova térek
Kipihenni, magamat:
Hogyha nálad kedvesemnél
Is csak fájdalom fogad?!

Ki lesz majd kinek keblére
Hajtom fáradt fejemet?
Ki lesz majd, ki lecsókolja
Búfacsarta könyemet?

Gondolkozom . . . sajkaidról
Biztató szó lebben el:
Telve tiszta szép reménynyel
Boldog lesz még e kebel!

Ne hidd, ne hidd! . . . A száraz fa
Nem hajt többé levelet . . .
Elhervad a virág is: ha
Kitépik a gyökeret!

ÁROKHÁTI LŐRINC.

1552.

I.

Sötét felhő tornyosodik —
Monydörög is távol . . .
Sötét sereg — török sereg
Közeleg Budáról.

Tele van a felhő keble
Haragos villámmal:
Nagyobb a vész melyet hord a
Török had magával. —

Mi zúg zörög? mi menydörög?
Ágyuk döbörgése!
Mi csillámlik? mi villámlik?
Kópják, kardok fénye!

Piros zászlót fú a szellő
Szécsényvárnak ormán;
Baljóslatú hollósereg
Röpked a vár tornyán.

Sötét hollók piros zászlót
Körül-körül szállják, —
Horgas éles körmeikkel
Úgy összekuszálják.

Súgnak-búgnak a várőrök
Jósló komor képpel:
Hollósereg károgása . . .
Bajtársak, ez vészjel!

Menjünk, menjünk a míg lehet!
Hagyjuk itt e várat:
Míg Budáról a törökhad
Nyakunkba nem árad!

És gyorsan a gyáva őrök
Jó lovakra szöknek:
Igy remélve szabadulást
Hitvány életöknek.

S ki e dolgot bosszus arccal
Nagy bámulva látja —
Riad a hős Árokháti,
A vár kapitánya:

Hova hova jó vitézek?
Igy, parancsom ellen? . . .
Le a lórul! Ki a karddal!
Hisz közelg az ellen!

Jön a török Buda felől, —
Ember kell a gátra;
Szécsénynek most szüksége van
Bátor katonákra.

Segíti is az Uristen
Hősei szablyáját:
Csak védjük a — csak mentsük a
Magyarok hazáját!!

„Kinek hona, védelmezze!“
Zúg a gyáva őrség, —
S odahagyja kapitányát,
Szécsény büszke hősét.

Vártoronyról piros zászlót
A holló leverte . . .
Ki a várból az őrizet
Takarodik szerte.

Térdre rogy a jó kapitány:
„Isten szent nevére,
Maradjátok! . . .“ Mindhiába, —
Parancsolt, vagy kére.

S nemes harag, dicső harag
Gyúl magyar szivében,
S keserü köny harmatozik
Csillogó szemében.

„Meghalok; — szól — bár egyedül
Föláldozom vérem! . . .
Magyar nevet magyar szivet
Gyalázat ne érjen! —

Kinek hona: védelmezze! . . .
Gyáva, gyáva népek!
Hogy magyarok nem valának —
Hála isten, néked!“

Menydörög a messzeségben . . .
Jön a török tábor;
Mint pataknak mormolása
Perdül a dob távol.

Harsan a kürt . . . vándor szellő
Hangját el-elkapja . . .
Tompa ágyu-dörrenéstől
Reng a vár alapja.

Ott a török a bére alatt,
Csak úgy forr a síkság . . .
Lónyerítés, harci lárma
Az eget hasítják.

Hős kapitány: Árokháti
Egyedül magában
Elszánt arccal, kifent karddal
Jár a kongó várban.

„Óh ha Szécsényt egymagamnak
Meglehetne védnem! . . .
Óh ha falát megmenthetné
Az én hulló vérem!

Ám pogánynak soha, soha
Nem adom e várat:
Legyen inkább a romlásé,
Vessen inkább lángot!"

Ezt akarja; s mit ő akar,
Hajtja is azt végre:
Pattogó láng libeg-lobog
Vöröslik az égre.

Tüzropogás . . . szélsuhogás . . .
Hadak rohanása . . .
„Hah! üres a bérci fészek!
Védtelen a bástya!"

Nem védtelen: iszonyúan
Ott egy őrült harcol . . .
„Fogjátok el!" — török vezér
Gőgösen parancsol.

Tiz-husz pogány porba omlik,
S ki a harcot tartja:
Messzepeng az Árokháti
Kettétörött kardja. —

II.

Vezérbasa boszujában
Szörnyü tervet forral . . .
Óh légy isten, légy a szegény
Sebesült fogolylyal!

„Ő a várat elégette:
Égessék el őt is! . . .
Égessék e parancsomat
Nem teljesítőt is!“

Hallja e vad itéletet
Vitéz Árokháti:
S még csak el sem halványúlnak
Arca hős vonási.

Bátran ver a szív keblében,
Bátran tartja karját:
A mikor a tüzes izzó
Rabvasat rázárják . . .

— Örül a lég: oly nagy lelket
Visz az égbe szárnya . . .
Zokog zokog jó apának
Két kicsiny árvája.

Zokog zokog hős kapitány
Két kicsiny árvája . . .
Zokog zokog árváinál
Még árvább hazája.

CSILLAGOS ÉJ.

Szép csillagos éjszaka van,
Kinézek az ablakomon . . .
Csak az a jó isten tudja
Mostan miről gondolkodom . . .

Ugy elmerül tekintetem
A szép csöndes éjszakába:
Miként tovaszálló madár
Az erdőnek homályába.

Az alvó lét kihalt zaja
Álmaiból föl-fölébred:
Mint a távol viszhang, mint a
Sírból fölkelő kisértet.

És én föl az égre nézek,
Látok ott sok szép csillagot . . .
Hej de mint a rózsám szeme:
Oly gyönyörűn egy sem ragyog!

. . . No neked is véged van ám
Számomra szép tünde éjjel!
Nem függhet már lelkem rajtad
Néma, vágyó szenvedélylyel.

Rágondoltam a rózsámra,
S ha rózsámra rágondolok:
Mint nekem az egész világ?! . . .
Akkor én az övé vagyok!

HÁRFÁS LEÁNY.

Szép fejecskéd búsan félrehajtva
Pengeted a hárfa húrjait,
És zenegvén, lejtnek tündértáncot
Csengő hurján harmat-újjaid . . .
Dalod égbe száll, mint a pacsirta,
Majd bokron sír, mint a csattogány:
Csak fejecskéd oly búsan ne csüngne —
Szőkefürtü kis hárfás leány!

Ülök régen átellenbe' véled,
Nézem hosszan csillagszemeid; —
És a lelkem tudja isten hol jár . . .
Óh ez ábránd ollyan jól esik!
Hol jár lelkem: égben, vagy szemedben?
Itt, akár ott: egyre megy talán . . .
Csak fejecskéd oly búsan ne csüngne —
Szőkefürtü kis hárfás leány!

Zenghetsz, zenghetsz, bár dalod szavára
Olvadjon nagy Kárpát szirtje meg:

Én nem hallok, én semmitse hallok,
Csak azt érzem, hogy szivem remeg! —
S nézek, nézek szemed nyilt egébe —
Az ott meglelt istenség után . . .
Csak fejecskéd oly búsan ne csüngne —
Szőkefürtü kis hárfás leány!

Nézz arcomra: s látod égő vágyam;
Kis kacsóid tedd szivem fölé:
És megérzed lázas dobbanását,
S megtudandod: hogy szivem kié?!
Ah, de mi ez? . . . köny ragyog szemedben . . .
Valamivel megbántálak tán? . . .
Csak fejecskéd oly búsan ne csüngne —
Szőkefürtü kis hárfás leány!

Értem, értem; búnak hervadása
Bágyaszt titkon fájó kebleden;
S azt susogja arcod halványsága:
Hogy szeretsz, szeretsz . . . reménytelen!
Óh, így lányka mi egy búban égünk,
S a közös bú enyhülend talán:
Zengjük együtt bánatos dalunkat —
Szőkefürtü kis hárfás leány!

A BÚ HATALMA.

Ó-svéd ballada.

Szép Kerstin könyez; szeméből vér hull:
— Ki tépi a pompafa lombját?
S mátkáját felsírja a sírbul . . .
— Ti mindíg csak örültök!

Ujjával az ajtón ő zörget:
— Ki tépí stb.
„Kelj föl! s bocsáss be engemet!“
— Ti mindíg stb.

„Senkinek meg nem engedem én:
Jöni be hozzám éj idején!“

„Bocsáss be édesem engemet:
Én vagyok — a te kedvesed!“

Gyorsan iramlik a szüz, és már
Könnyü kezétől nyílik a zár.

S-őt aranyládán nyugosztja meg,
S lábait borral mosni siet.

Egymás mellé ültek a nyoszolyán,
Sokat beszéltek — nem aluván.

És mikor a kakasok szólnak:
Távozni kell a megholtnak . . .

S bogláros saruját öltve a lány —
Átmegy az erdőn szeretője után.

És mire el értek a sírkertbe:
Szétomla az ifjú aranyfürte.

„Óh nézd a felhőkből kibukkan a hold!“
— S hirtelen eltün az ifju, a holt.

Oda ült a lány a sírkereszthez:
„Itt ülök, míg az ég magához vesz!“

S hangoza sirból a felelet:
„Menj haza, s enyhítsd bús szivedet!

Kinodnak miuden csepp könyjeért:
Koporsóm könyezik veres vért.

De hogyha bánatod elszárnyal:
Koporsóm megtelik rózsákkal!"

Jegyzetek. E gyönyörü költeményt a skandináv félszigeten: Westgothland erdős bérces vidékein ma is énekelik. —

Pompafa; svédül: liljor-bom; németül: Lilienbaum; botanicai neve: liliodendron tulpifera.

AZ ÉN IDEÁLOM.

Szép: midőn a holdsugára
Hull a rezgő lombu fára;
Szép a tenger omló habja,
Szép az ég: a föld kalapja . . .
Szép a búsan dörgő villám,
Szép a lágyan zengő hullám,
Szép a lepkék oltárképe:
A rózsa, a tavasz éke;
De szebb vagy te mindezeknél!

Jó a tüzhely szelid lángja
Hűvös őszi éjszakába' . . .
Jó a harmat a virágnak,
Jó a napfény a világnak;
Mentő kéztől hajtott csónak
Jó az árban fuldoklónak;
S a kit áld a lét hajnala:
Ah, — oly jó az édes anya; —
De jobb vagy te mindezeknél!

Hű a viszhang a hegyekhez,
Hű a bánat dúlt szivekhez;
Ha mindenben megcsalódnál:
Hű a vallás — koporsódnál! . . .
Hive a lant a költőnek,
Madárének az erdőnek;
Hű a csillag derült éjhez,
Hű a szív is: a mig érez; —
De hűbb vagy te mindezeknél!

Szépségedet én csodálom,
Jóságodat én imádom,
És tisztelem hűségedet, —
És ah, szeretlek tégedet,
Kiben együtt mind e három
Igazgyöngyöt feltalálom;
S kiben ezek egyesülnek:
Ideálja én szivemnek — —
Szentebb is vagy mindeneknél!

HARALD.

Ballada Uhland után.

Csapatja élén lovagol
Harald, a hős vitéz . . .
Zúgó sötét erdők között
A hold oly félve néz.

A csapat nyert zászlót viszen,
Mely fönn a légbe' leng;
Fölharsog a győzelmi dal,
S hegyet-völgyet bezeng.

Mi suttog ott a bokrokon?
Mi lendül ott a fán?
Mi száll a felhőkből alá -
S a vizből felbukván?

Mi hajigál virágokat?
Mi zeng oly édesen?
Mi lejt a bajnokok között?
S a lóra mi lebben?

Mi cseveg, csókolodzik úgy —
Lágyan ölelve át? . . .
Elcsalja a fegyvert, lovat:
S nyugodni mégse hágy.

— Tündérek röpke serge az . . .
Itt minden hasztalan!
A harcosok csoportja már
Tündérországba' van.

Csak ő, a legjobb, hős Harald
Maradt meg egyedül:
Reá tetőtől talpiglan
Vaspáncél nehezül.

Mind' elvarázslák bajnokit,
Elszórva szablya, vért, —
A paripák gazdátlanúl
Bolyongnak szanaszét . . .

Nagy búsan nyargal onnan el
A büszke hős: Harald,
S távol sötét erdők között
Bámúl le rá a hold.

Egy szirtből hűs forrás buzog,
A lovag ott megáll, —
Sisakja tágul, s ajkait
Enyhíti a vizár. . . .

De szomja alig csillapúlt:
Zsibbadnak tagjai,
És kénytelen kábúlt fejét
Álomra hajtani.

— Ott szunnyad most is a kövön
Sok század óta már,
Fejét lehajtja, fürte ősz —
Miként a holdsugár . . .

S ha menydörög, villám cikáz,
S az erdőn zúg a vész:
Kardja után álmodva kap
Harald, az ősz vitéz. —

VIHARZÚGÁS . . .

Viharzúgás künn, s vad téli éjjel,
Benn a házban kis vidám család:
Mosolygó kép . . . telve égi kéjjel —
Óh altasd el lelkem bánatát!

Ifju tavasz nyájas holdvilága,
Ezüst-csillag, halványkék egen, —
Zengő bokrok, erdők szent homálya
Óh adjatok ábrándot nekem!

Lángsugára nyári nap hevének —
Csókolván a rezgö harmatot;
Bokrok árnyán fülemile-ének:
Szerelemre ti tanítsatok!

És te, ősznek fájó hervadása —
Add lelkemnek bús költészeted;
S ha elzeng a hattyudal varázsa:
Temessen el hulló leveled!!

NE SIRASD AZ IFJUSÁGOT! . . .

Bús halovány férfi vala —
Bánat ülvén orcáira;
Szép multjáért fájt hű szive . . .
Az ősz lantos hozzá jöve,
S vigasztalva rámosolygott,
Zöngvén illyen éneket:
„Ne sirasd az ifjuságot,
Ne sirasd, hogy elveszett!

Vándor fecskéi a nyárnak —
Eljönnek, meg tovaszállnak . . .
És a fészek pusztán marad, —
Gyászolván a vig madarat.
Ha másutt jobb hont találtok:
Vidám fecskék — menjetek! . . .
Ne sirasd az ifjuságot,
Ne sirasd, hogy elveszett!

A mely fának lombja fakad:
Hullatni is fog lombokat!
De szolgáltak a mig éltek —
Tanyáúl a gerlicéknek;
Elröpült a gerle-ábránd,
Hullat a fa levelet . . .
Ne sirasd az ifjuságot,
Ne sirasd, hogy elveszett!

Fényes öröm, fényes lepke . .
Szép remények játszi leple . . .
Örökkétartó szerelmek:
Ugy elmúlnak, mint születtek!
S annyi bú közt sok, ha a sziv
Csak egyszer is élvezett . . .
Ne sirasd az ifjuságot,
Ne sirasd, hogy elveszett!

Vagy tán az bánt: hogy a pohár
S víg cimborák kora lejár?
Hogy a kedv, ez a vadrózsa
Oly hamar jut hervadóra?!
Óh a nyájas családkörben
Lelsz tartósabb örömet . . .

Ne sirasd az ifjuságot,
Ne sirasd, hogy elveszett!

Hű szerető . . . hű cimbora . . .
Dévajkodás rövid kora!
Lánykádnak ki „érte ége“
Cimborád lesz vőlegénye!!
Gyilkos láng a csalfa ábránd —
Ingoványba elvezet . . .
Ne sirasd az ifjuságot,
Ne sirasd, hogy elveszett!‘

— „„Óh e boldogtalanságban
Mégis mennyi boldogság van!
Csalódás az üdv hazája;
Ifjuság az élet álma, —
Mely ha elszáll: puszta a sziv,
És hideg, mint éneked . . .
Siratom az ifjuságot, —
És siratlak — tégedet!““

ÉN SZÉP IDŐM . . .

Én szép időm, én ifjuságom:
Hová hagyál el engemet?
Még alig éltem a világon —
S már éltem: csak emlékezet!
Ha boldog ábrándokra vágyok:
Gondolnom már a multra kell;
A szerelem, az édes álmok
Örökre hajh elmultak, el.

Széthullott rózsa: ifjuságom —
Mi adhat vissza tégedet?
En régi kedvem, boldogságom:
Ismét virúlnotok lehet?
Lám itt a tavasz . . . a virág nő,
Bárányfelhős megint az ég, —
S ti lelkemnek bárányfelhői:
Ábrándok, mért késtek ti még?!

Virág fakad minden bokorban,
Szerelmet zeng minden madár,
Vígan csörögve lejt a csermely,
Zöld lombokon arany-sugár . . .
A puszta táj föléledt: mintha
Az isten lehelt volna rá; —
Minden virúl, örűl . . . csak én, én
Csüggesztem főm búsan alá.

Csak énhozzám nem térnek vissza
Az élet és a szerelem;
Csak én gyötrődöm búban, kinban,
Csak én vagyok reménytelen!
S a fájdalom, mely engem éget
Nem puszta agyrém, képzelet:
Ah, illyen bút érezni csak,
Ily bút képzelni nem lehet!

Testem hervad, naponként hervad,
És lelkem véle hervad el:
Miként a fonnyadó virágot
Az illat folyton hagyja el . . .
Ajkamnak minden mosolyával
Egy-egy remény lesz semmivé,

Arcomnak minden rózsájával
Egy boldog ábránd a siré . . .

Szivemnek minden dobajában
Elhamvad egy lánglelkü dal,
Keblemnek minden sohajában
Sirbolti bús szellő fuvall . . .
Óh régi kedv, óh régi álom,
Pirúl egednek hajnala?
Óh én szerelmem: ifjuságom —
Ölellek-e még valaha? . . .

Lesz még virág a puszta tájon!
Kizöldül még a holt berek!
Aranynapok: aranyvilágon, —
Jó szív, jó kedv, jó emberek;
És szerelem, és boldogság, és
Hír, és dicsőség, és remény . . .
Vagy csendesen nyugalmas álom
Oda lenn, a sír fenekén! —

A VÉRBOKROK.

Néprege.

Elhallgatott a víg zene,
A násznép szétoszolt;
S tán mert szintén nyugodni vágy:
Felhőkbe bújt a hold . . .

A vőlegény menyasszonyát
Hévvel karolja át, —
Beszédre nyitva édesen
Csókittas ajakát.

„Hallod mint vág, nyihog lovam,
S nyerít az udvaron . . .
Jer, óh üljünk nyergébe föl —
Én szép menyasszonyom!

Az erdőn túl, a bércen túl
Ott van jó kis tanyám, —
Gyors ménemen elérjük még
E késő éjszakán!“

És szólt a hölgy: „Csak még ez éjt
Engedd itt töltenem,
Apám anyám körében, — én
Szerette kedvesem!

Távozhatunk hajnalba majd —
Ha kipirúl az ég . . .
Óh istenem! . . . szivem szorúl . . .
Sejtelmem oly sötét!“

‚Miért e balga félelem
Szerelmes angylom?
Nyugodt az éj; s ha jő veszély:
Megvédend hős karom!

Beteg anyám úgy biztatám:
Ma még elviszlek én!
Ha nem jövünk: aggalmiban
Még szörnyet hal szegény!“

S a vőlegény menyasszonyát
Lovára emeli . . .
Utjokra társ: a jó szülék
Bucsúzó könyei . . .

Száll, vágtat a szélröptü mén
Kanyargó útakon:
Hol mély odúban hab zuhog,
Sötéten int a lomb.

Majd a sziklás bércösvenyen
Lassítja lépteit;
Baljós bagoly huhogva szól, —
Az árny sötétedik.

Fészkébül a félénk madár
Ijedve röppen el,
Mély álmukból a bokrokat
Hűs szellő rázza fel . . .

„Ah, én úgy félek; — szól a hölgy —
Oly borzasztó az éj . . .“
‚Ne reszkess édes . . . Két karom
Megvéd, ha jő veszély!‘

Kimondja ezt a vőlegény,
Alig kimondja, — hát
Nemes szivét gyilkos golyó
Dörögve fúrja át.

S a másik ón menyasszonyát
Teríti földre le . . .
Hajh, átkozottul biztos a
Haramják fegyvere!!

Legottan a rablócsoport
Ott hagyja rejtekét:
Kifosztandó diszékitől
A férfi s hölgy kezét . . .

De mátkagyűrüt nem talál
A férfi - s hölgy - kezen:
Mely összefűzte keblöket
Volt — a hű szerelem!

Nem is lelének kincset ott,
Aranyt sem leltenek, —
S boszankodás, szilaj harag
Lepé meg lelküket . . .

S boszújokban mely gaz zsivány
Sziveiket furdalá:
A bérceken a holtakat
Hurcolták fel s alá . . .

És ott, hová a mátkapár
Hő vére csepege:
A bérctetőn, a hegymezőn
Úgy mondja a rege —

Szép vérszin bokrok nőttenek . . .
Intőjelül talán:
Maradjon első éjszakán
Szüléinél a lány! —

* * *

Hol Trencsinben Szlatína mellett
E gyásztörténet végbe ment:
A Vérbokrok most is virítnak
A bérctetőkön odafent.

JANUÁR 3-ikán.

Ma van az én születésem napja . . . *)
Igyunk fiúk! bort a poharakba!
Kedveteknek piros rózsájára
Harmatozzék piros bornak árja!
Csináljatok kedvemért jó napot:
Majd én csak úgy csöndesen vígadok.
Új esztendő elején születtem . . .
Kocintsatok poharat érettem!

Gyermekségem gondtalan korára
Visszatéved gondolatom szárnya,
S megpihen rajt, mint madár zöld ágon,
Mint a lepke hajlongó virágon . . .
Zöldelő ág, tarka szép virágszál:
Hej be hamar, s be rég elvirágzál!
Óh azóta mily sokat szenvedtem . . .
Kocintsatok poharat érettem!

*) Szül. 1839. jan. 3

Jó apámat sirjához kisérnem:
Ez volt az én első szenvedésem;
Ez volt első fája a vadonnak —
Mely elfödé táját víg koromnak.
A virág, mely sirhalomból kél ki:
Taníta meg engemet eszmélni;
Eszméltem, és még több bút éreztem . . .
Kocintsatok poharat érettem!

Miből van a lányszemek sugára? . . .
Hiszlek, isten mindenhatósága!
Óh mert ki a lányszemet alkotta:
Mindenhatóbb annál már ki volna?!
— Alig veté rám egyszer lángszemét:
S többé nem jó apámért szenvedék.
És szerettem . . . óh miért szerettem!
Kocintsatok poharat érettem!

Miből van a szerelem rózsája? . . .
Hiszlek, isten mindenhatósága!
Óh mert ki a szerelmet alkotta:
Mindenhatóbb annál már ki volna?!
De a rózsa hamar elhullandó, —
Leányhűség gyorsan elmulandó . . .

Könyeztem, és könyeztek felettem . . .
Kocintsatok poharat érettem!

Rajta fiúk! — Bár a sziv megcsalva:
Új szeretőm tán nem lesz oly csalfa!
Kihez kötnek ábránd, vágy, remények:
Holtomiglan hivem lesz az — ének!
— S nem csalódtam: még most is szeret ő!
Új kedvesből lett — régi szerető.
Óh azóta mennyi dalt zengettem!!
Kocintsatok poharat érettem!

De itt belől azt súgja valami:
Nem sokáig fogsz te már dallani!
A hurok, s a dal kettészakadnak, —
Örök álmot nyersz díjul magadnak!
— Igyunk fiúk; ugyis nem sokára
Éj borúl az ifju homlokára . . .
Arcom sápad . . . gyilkos láng szivemben . . .
Kocsintsatok poharat érettem!

Ma van az én születésem napja, —
Utoljára ülöm én azt meg ma;
Halált dobog hervadó kebelem:
Igyatok hát még utószor velem!

Ugyis egy év ha majdan letellett:
Nálam nélkül ültök egymás mellett,
Néma ajkkal, könnyel a szemekben . . .
Emlékemért kocintván csendesen.

HUSZÁRKALAND.

Egyet-egyet bömböl még az ágyu, —
Ámde válasz nem dörren szavára . . .
Búsan bámul le a hold az égről
A magyarok megvert táborára.

Nagy szomorún, elveszett csatából
Visszatérnek a vitéz huszárok,
Kardjokon az ellen vére barnul,
Önvéröktől veres a dolmányjok.

Ballagnak a megtiprott mezőkön,
Nincsen atak . . . mért mennének gyorsan?
Csend van; olykor csak a ló alattuk
Holttestektől vissza-visszahorkan.

Csend van; minden harcfi ajka néma,
S könybe merült a szemek villáma, —
Néha száll csak egy-egy cifra átok
Az ellenség rengeteg hadára.

S ím mellettök, merre elhaladnak,
Bús nyögéstől hangos a mély árok . . .
„Ki van itten? Héj, ki él még itten?“
Hallgatózva kérdik a huszárok.

És fölvánszorg egy sebes vitéznek
Összeroncsolt, összedúlt alakja, —
Mellében a tört szuronynak vége:
És mellén a hősi vér patakja.

„Jőszte bajtárs, jőszte jó lovamra,
Hajtsd le fejed a nyereg kápára,
Bekötözni sebeid forrását
Szükséged van ápolók karára!“

„Ott feküsznek — egész zászlóaljunk —
Holdsütötte véres csatatéren . . .
Elhulltak ők . . . s ha ők elhullának:
Szégyen volna nekem akkor élnem!

Ámde ha egy szivességet tesztek,
Igen szépen megköszönöm néktek:
Foglaljátok vissza az ellentől
Zászlónkat — e tábori szentséget!“

Szól a bajnok, haldokolva szól igy;
Sirja lészen a bozótos árok . . .
S összenézve, lovuk kantárszárát
Megfordítják a derék huszárok.

„Vissza, vissza, hát a lobogóért!
Teljesüljön végső óhajtása
Vissza, vissza! bár ha kebleinken
Kivirul is a halál rózsája!“

És robogva és dobogva a had
Átszáguld a vérfödött fenyéren, —
A távolban őrtüzek ragyognak,
Tüz a földön, csillagok az égen . .

Őrtüzeknél ellen táborában
Vég zenének zendülése harsog,
És a rónák suhogó szellője
El-elkap egy diadalmi hangot.

Vígadók közt, telt kupák körében
Földre hajlik az elfoglalt zászló . . .
Hosszu selyme mint a búsfüz ága:
Tán az elhullt bajnokokért gyászló?!

Megszakgatva véres lobogója —
Ezer golyó süvölte át rajta . . .
S ím egyszer csak elkezd vígan lengni:
Örömszellő volt, mely rásohajta.

Jó-hirszellő: mely a visszatérő
Hős huszárok rohantában támadt . . .
„„Kardra, kardra!“ Zúg a csatalárma,
Dobban a dob, vészt is kiabálnak.

„Itt az ellen, újra itt az ellen!“
Huszárkardok haragvó villáma
Csapva csattog vérbe borúlt főkön;
Messze zeng a bomlott harci lárma.

Büszke ének robbanó futása
Szórja szét az őrtüzek parázsát,
Megzavartság, arcok sápadása
Váltja fel a győzelem varázsát . . .

Visszanyerve már a tépett zászló;
Újra vígan leng lobog a szélben,
És a győző huszárok csoportja
Elrobog a diadalmas éjben. —

. . . Ellenségnek bódult seregében
Sok száz ajak kérdve mondja, zengi:
Honnan jöttek ők? s hová levének?
De nem felel, nem felelhet senki. —

* * *

Magyar vezér sátorához fáradt
Hős huszárok kis csapatja mégyen,
Előttük a visszafoglalt zászló
Vígan lebeg hadnagyuk kezében . . .

„Íme uram, magyarok vezére!
Kik a harcban egy lábig elvesztek,
Általadjuk — vedd el lobogóját:
A nyolcadik hős gyalog-ezrednek!“

FÖLTÁMADT HEGEDŐS.

— Tinódi zenedallamai fölfedezésének örömére. —

Madách Imre írta ezt 1859-ben

— — Ős fölkelnek hamvaikból
A megnémult ősi nóták:
Régi sirból régi holtak, —
Ó halálból új menyország.
Zúgó szélvész, mely borongva
Ott süvöltött a csatákban,
Lengeté a zászlók selymét,
Harsogott a kürt zajában.

Bús kesergő hattyu-ének,
Egy nemzetnek orgonája, —
És hallgatják térdre hullva,
S olvad lelkük szent imába . . .
Dal, a melynek hallattára
Sziv megdobban, kard megcsörren,
Égő lánggá válik a vér,
Forr a lélek harci tüzben.

Régi ősök — hegedősök
Feltámadtak, élnek újra,
S omlik könyeiknek árja,
Zendül kobzaiknak húrja . . .
Ősz Tinódi lantján ajkán
Fölzengnek a dicső dalok:
Hogy minden sziv e hazában
Lelkesüljön fel általok. —

Hosszu három század óta
Hallgat már a magyar nóta:
Egy utóhang élt belöle —
A Rákóczi-indulója! . . .
Lement a nap; de az éjben
Visszamaradt egy sugara:
E sugár is milyen fényes —
Hát még a nap minő vala?!

— Viradóra, viradóra! . . .
Föltámadt a magyar nóta!
Itt a nap mely nem világolt
Hosszu három század óta!
Itt a lant, mely szóla egykor, —
Óh halljátok zöngeményét!

S álmodjátok vissza a hon
Régi búját, bús reményét . . .

Kél Tinódi ó sirjából —
S melyben egykor sirva jára:
Áhitattal hallgat a hon
Zönge kobza szent szavára.
Áhitattal hallja a dalt,
S visszasirja hegy-völgy, berek;
Eltanulják a pacsirták,
Énekelik az emberek . . .

Karpátoktól Ádriáig
Lesz a föld nagy orgonává:
És változik Magyarország
Újra a dalok honává;
S hazájának szerelmére
Fölbuzdul a magyar vére, —
S áldva gondol a feltámadt
Hegedősnek énekére.

Honért élni, honért halni,
Honért égni, honért dallni! . . .
Örülőkkel örvendezni,
Busulókat vigasztalni! . . .

„Emlékezzünk régiekről.“
Ne feledjük őseinket!
Ősi nóták elzengőit:
Régi hegedőseinket!!

A CSÉPI TEMETŐBEN.

Hideg márványszobor mellett állok —
Rá nyugosztva égő homlokom;
S hallgatom a hervadás szellőjét:
Mint suhog az ákász-lombokon . . .
Bús hely itt ez, — épen hozzám illő!
Innen küldöm mennybe hő imám . . .
Óh tekints le szenvedő fiadra
Édes apám, édes jó apám!

Kebeleden vágynám én pihenni:
S pihennem csak sírodon lehet . . .
És lelkemre mint a hold a tóra
Leragyog a bús emlékezet.
Hajnalt vártam, s hold jött fel helyette,
Elmerengvén a nagy éjszakán. —
Óh tekints le szenvedő fiadra
Édes apám, édes jó apám!

Hány-vet a sors: mint hab a füszálat;
S ah, úgy sinlem bölcs tanácsodat:
A gyöngyöket, miket szó-alakban
Hint a szívbe a tapasztalat.
A folyót, mely öntözvén a partot —
Zöldül, éled tőle a virány . . .
Óh tekints le szenvedő fiadra
Édes apám, édes jó apám!

Ősz hajaktól koronázott főben
Lakik csak az emberismeret:
Mint a szirti fenyves, mely tenyészni
Csak hófödte bérceken szeret. —
Ha szólok az emberek szivéről,
Nincs ki mondja: ezt tapasztalám — —
Óh tekints le szenvedő fiadra
Édes apám, édes jó apám!

. . . Ne suhogj szél azon a falombon!
Ne tépd azt a sárga levelet!
Vagy, ha dúlni már oly nagy a kedved:
Tépd ki inkább az én szívemet!
Remény nélkül úgyis mi az élet?
Megvakult nap, néma csattogány . . .

Óh tekints le szenvedő fiadra
Édes apám, édes jó apám!

De miért e csüggedés szivemben?!
— Szobor leszek, szirterős szobor;
S ha zúg a sors romboló viharja:
Meg sem ingat — nem hogy elsodor!
Ember lenni bajban, szenvedésben,
Szerelemmel csüggni a hazán:
S büszkén nézhetsz a mennyből fiadra
Édes apám, édes jó apám!!

PANASZKODÓ HALÁSZ.

— Gongora spanyol románcaiból. —

Egy magas kőszál tetőjén —
Mely dacolva vészszel habbal
Áll kevélyen éjjel nappal,
S oldalát az ár locsolja:

Ottan ült az árva halász . . .
Hálója a porban hevert;
Boldogság, és kedv, és öröm
Elhagyák őt kedvesével —
Óh mily búsan panaszkodott!

Hogy alatta a hullámok,
Hogy mögötte a szirtszálok,
Hogy körötte a szelek
Dalaiba nyögtenek:

„Meddig édes ellenem —
Meddig léssz még ellenem?!
Kőbb akarsz a kőnél lenni,
S lengőbb-ingóbb mint a szél?“ —
Óh mily búsan panaszkodott!

„Éve már, óh háladatlan!
Hogy te itt hagyád e partot —
A mely elvadúlt azóta,
És viharzik, mint szivem.

A háló lehull kezemből:
Mint lehull éltem virága . . .
S szívem mint e szirtek élén
A habtorlat — megtörik.“
Óh mily búsan panaszkodott!

„Szerelem! te röpke madár!
A ki földön, tengeren át
Bármi gyors rablót beérsz —
Beérsz minden szökevényt:

Mondd: mit érnek szárnyaid, ha . . .
Mondd: mit érnek nyílaid, ha

Őt, ah őt nem érheted be —
Ki elrablá mindenemet!"
Óh mily búsan panaszkodott!

Hogy alatta a hullámok,
Hogy mögötte a szirtszálok,
Hogy körötte a szelek:
Dalaiba nyögtenek.

TARKASZÁRNYU LEPÉK . . .

Tarkaszárnyu lepék játszi röpkedése,
Madarak zenéje, bimbók feselése;
Könyekké vált mosoly, mosolylyá vált könyek:
Hirdetői múló bánatnak, örömnek, —
Százszinű szivárvány, felhők nyári égen:
Álmodjátok vissza az én gyermekségem!

Szellők sóhajtása, patakok sirása,
Lombok közé rejtett virágok nyilása,
Piros hajnalsugár — fényes ábrándképek,
Csalogató álmak, rózsaszin remények, —
Reszkető harmatcsepp szél-ingó virágon:
Álmodjátok vissza az én ifjuságom!

Fülemileének, szép csillagos éjjel,
Titkon epedő sziv; telve kinnal, kéjjel, —

Egő napsugártól haldokló gyöngyvirág,
Távol siró nóta, epedő holdvilág, —
Bánat, melytől a sziv elvérzik, megreped:
Álmodjátok vissza az én szerelmemet!

EPEDŐ SZERELEM, FÁJÓ ELHERVADÁS.

I.

Elmerengve, álmadozva
Ül a vídor szőke lány,
Édes vidám mosoly lebeg
Rózsabimbó ajakán.

Szende arca piros mintha
A nap rajta kelne fel, —
Szívet éget, s mégis éleszt
Szép szemének fényivel.

Kis kacsói összetéve,
Bokréta van ölében,
Bokréta van az ölében:
Szerelem a szivében.

Virági csak most születtek
A múlt napnak hajnalán:
Hő szivének szerelme is
Velök született talán?! . . .

Ah, olyan szép így az élet —
Hűn szeretve, boldogan! . . .
Álmodó sziv azt dobogja:
A menny itt a földön van!

II.

Búslakodva, bánkolódva
Ül a méla szőke lány;
Forró sohaj — fájó sohaj
Lebeg bágyadt ajakán.

Arca olyan bútól halvány:
Mint a gyászos éji hold, —
Szép szemének lángtüzére
Omló könyek árja folyt . . . .

FERENC JÓZSEF TUDOMÁNY-EGYETEM KÖNYVTÁRA Szeged
Ker. Morthy Cikkéo-Tudományegyetem KÖNYVTÁRA SZEGED

Kis kacsói összetéve,
Hervadt virág ölében, —
Hervadt virág az ölében:
Fájdalom a szivében.

Virági széthullnak tán már
A jövő nap alkonyán:
Velök együtt a leány is
Elhal, elhervad talán! . . .

Ah, mert oly bús így az élet
Megcsalatva, gyászosan! . . .
Megtörött sziv azt dobogja:
A menny lenn a sirba' van! —

SALAMONNAK,

az erdélyi román dalok nagy-mesterének *).

Húzd csak, húzd csak; bár örökké
Hallhatnám zenédet:
Úgy szivemben véghetetlen
Lobogna az élet! . . .
Mert bár lehet hegedűdnél
Örökké busulni:
De nem lehet, óh nem lehet
Mellette — meghalni!
A ki meghal: lerivod a
Göröngyöt is róla . . .
Jaj istenem — ugy fáj nekem
Az a siró nóta!

Mintha Erdély minden bérce
Rám akarna hullni:

---

*) Pesti föllépése emlékeül 1858. Julius havában.

Hallom már a szirtropógást,
Látom is mozdulni:
A vaderdők úgy süvöltnek,
Vihar tép a lombon:
De fölsír most a pásztorsíp
Lágy-epedő hangon — —
S szirt és erdő hallgat, mintha
Megigézték volna . . .
Jaj istenem — ugy fáj nekem
Az a siró nóta!

Hogy zeng a kürt a havason,
Hogy harsog! . . . Halljátok?
Közbe közbe a vizomlás
Bömböl — mint az átok . . .
Majd elnémul, s csengni kezd a
Méhe-döngicsélés,
Ébredő virágok csókja,
Halk szellőzenélés.
Kifeslik, de hallva a bút —
Elhervad a rózsa . . .
Jaj istenem — ugy fáj nekem
Az a siró nóta!

Hah! hogy csattog ős Decebál
Rettentő acéla!

Szikra-könyet sír tőle a
Római páncéla;
Zúg a dák, zúg győzelemre
Mint a volkán-dörgés . . .
De fölsí egy vészbe-halt hang,
Fájó bús kesergés:
Vége, vége Dáciának —
Letiporta Róma! . . .
Jaj istenem — ugy fáj nekem
Az a siró nóta!

S nem kezd többé a hegedü
Győzödelmi hanghoz:
Hurjain a multak lelke
Szomorún sohajtoz . . .
Őrült ábránd, mély keserv, mely
Vérző szivbül árad;
Kétségbesett vészkiáltás,
Öröksiró bánat . . .
Van-e még szem — van-e még sziv,
A mely nem zokogna?! . . .
Jaj istenem — ugy fáj nekem
Az a siró nóta!

Könyezzük ki a mi fáj még,
A mi bennünk vérzik!

A ki búval nem bir, — jőjjön!
Örökbússá lész' itt! . . .
— Óh de az ész e hangoktól
Elveszti járását:
Mint a csillag, mely meghallá
Az angyalok égi dallá
Vált imádkozását.
Megőrülnénk-e keservtől
Ha még tovább szólna . . .
Jaj istenem — én istenem,
Be bús ez a nóta!!

TURULDALOK *).

Egy Zoltán-vezér korabéli vén lantos nótái.

I.

Vágas mezőn, táborhelyen
Fáradt magyar sereg pihen . . .
Fáradt a test, víg a lélek —
Fölvidítja harci ének.

---

*) Olvasóim közül tán nem mindenki lesz tisztában e szó fogalmával turul; a mi nem egyebet jelent: mint a magyar mythologia azon mesés jósmadarát, mely a sólyomhoz hasonlónak iratik le, s már Attilánál eléfordul, mint a nagy világbiró fejdelemnek hadi jelvénye. — Álmos anyja: Emezának Anonymustól emlegetett álomlátásában is szerepel a turul. Régi hagyományok szerint pedig ugyancsak e madár vezeté a mesés fehérszarvassal egyetemben harcos őseinket téjjel mézzel folyó ímádott hazánkba. — Thali.

Harci ének, zönge koboz,
Szivet éleszt, kedvet fokoz; —
Csöndes az éj, dalom hangját
A csillagok is meghallják!

Ledülök a párducbőrre,
Nyitom ajkam éneklőre . . .
S lobogó szép őrtüz mellett
A dalaim szárnyra kelnek.

Jertek ide hű cselédim,
Én szerette jó vitézim!
Zeng az ének, hallgassátok:
Hogy dalol a nagyapátok!

II.

Hogyha égő nap a csata:
Turulmadár a sugara! . . .
Mert mint a sugár a napnak —
Hirdetője ez a hadnak. —

Hullámzik a Volga vize,
Turulmadár csapott bele . . .
Belecsapott a szárnyával:
E tüzes istennyilával!

Zúg is a hab, fodorodik,
Ki a sikra sodorodik;
Ki a sikra, a mezőre —
Magyar lakta róna földre.

Sárral önti be a mezőt,
Rút iszappal a legelőt;
Sárga föveny, áradt folyó . . .
Hol legeljen a harci ló?

Hol legeljen a harci ló?!
Nincs most idő arra való! . . .
Nincs most idő pihenésre:
Csak csatába elmenésre!

Jász, besenyők, kazarhadak
Ős hazánkra rohantanak, —
Lándzsatörő izmos karral
Megküzdendők a magyarral.

S szól Lebed, az öreg vezér:
— Szent törvény az mit ő beszél —
E hon miénk, s bár hajdani:
Minek érte vért ontani?!

Volga vize befutotta,
Fövenynyel beborította . . .
Nem termékeny már e határ,
Lovunk térdig iszapba' jár.

Menjünk innen jó vitézek,
Megszállván más, jobb vidéket!
Hova menjünk, hol a határ:
Elvezet a turulmadár!

III.

Harsog a kürt szakadtából . . .
Utra kelt az egész tábor;
Turulmadár száll fölötte,
Fehér szarvas jár előtte.

S mennek mennek Tana-vizig *),
Harcmén abból nagyot iszik, —
Nagyot iszik, partján legel:
De gazdája sem vesztegel!

Pusztulj innen orosz, bolgár —
Meghonosult régi polgár!
Új vitéz faj került ide — —
El is kerget egyszeribe.

Magyar kardot hogy megérzik:
Nyavalyások szive vérzik . . .
Messze futnak; magyaroknak
It a földük mindazoknak.

IV.

Szép az Etelköz vidéke,
Szereti is Álmos népe! . . .
Tana mellett tanya épül —
Az egész táj arca szépül.

---

*) Tana = Don, Tanais.

De nem nyugszik turulmadár —
Föl és alá csapongva jár . . .
„Menjünk menjünk Álmós vezér —
Mig hazádba nem érkezél!

Mert ősödnek: Attilának
Honja, — partján a Tiszának —
Lesz magyarok birodalma,
Megújulván ős hatalma!“

V.

Vad besenyők nem nyugosznak,
Magyaroknak kárt okoznak;
A mig ezek utra kelnek:
Addig azok öldökölnek.

Magyar apák harcban, távol,
Harcban egész magyar tábor;
S Etelközben vad besenyők
Gyilkolják a kis csecsemőt . . .

Álmos kél, hogy rájok robban —
De csapong a turul jobban:
Ne menj vissza — késön mennél,
Siess csak a Tisza mellé!

— El is siet, el is megyen,
Keresztül-át völgyön hegyen;
S Karpáton túl: Munkács alatt
Állítja meg a jó hadat.

VI.

Meghalt Álmos; Árpád, a nép vezére
Keríté a szép új hazát kezére — —
Hajh, de mennyi, mennyi kemény harc után!!..
Be sokszor is piros viz folyt a Dunán!

Vad Zalán ról hires Alpár mezeje, —
Vértül veres annak a fülevele . . .
Almás vize: Gelu király patakja, —
Bősz csatáról sušog annak a habja . . .

Német, oláh, görög, bolgár, longobard
Süvegeli, félve féli a magyart;
S ha tót anya a „magyar“ szót kimondja:
Mingyárt hallgat sivó-rivó porontya!

Ölyü holló röpkedése a jele:
Merre száguld szittya vezér serege;
S ha a Duna vérpirosan kavarog:
Mingyárt tudják — harcoltak a magyarok!

Dicső Árpád, te párducos hős vezér —
Bizony minket csillagokig emelél!
Áldjon is meg a hatalmas teremtő . . .
Légy a mennyben Hadur után legelső!

VII.

Volna kürtöm mint Lehelnek
Harsányhangu: akkor én
Nagy Árpádnak honcsatáit
Tinektek elzöngeném!

Viddin harcát, s végkudarcát, —
Verbölcs, Zabolcs tetteit . . .
Hajh de a dal gyenge hanggal
Untat csak — nem lelkesit!

Kobzom húrja a csatákat
Gyönge visszazöngeni;
Nem is tudnék harci tüzet
Énekembe önteni.

Óh mert régen, nagyon régen
Voltam mint ti: ifju, hős! . . .
Vagy husz éve hüvelyébe
Karďom, s főmnek fürte ősz.

Emlékezem csak reátok
Régen küzdött honcsaták — —
S ifju hősök a vén lantost
Oly figyelve hallgaták . . .

VIII.

Ragyog fenn a göncölszekér,
Az idő már éjfélre kél;
A sok csillag egyre csillog —
De az őrtüz alig pislog.

Nincs az éjnek mozzanása —
Csak a koboz zokogása . . .
Öreg lantos, csüng a kezed!
A húrod is alig rezeg!

Könyje perdül az arcára —
A mint tekint a lantjára . . .
Reátekint, lefekteti,
Holnapiglan pihenteti.

Párducbőrét elhelyezi —
Vén-magát is reá veti . . .
Száll szemére csöndes álom,
Lelke bolyg a másvilágon.

S ifju hősök az agg mellett
Körül-körül telepednek;
És álmodnak ősz Hadurral,
Régi harcok-, ősi honnal. —

Egész tábor néma, néma . . .
Csak az őrkürt harsan néha . . .
S téveteg bús riadása
Messze elbúg a pusztákba . . .

Lenn a földön szellők szállnak,
Fenn az égen felhők járnak:
Gyáva szivek bús rémei — —
Elhúnyt vitézek lelkei.

S a holdfényes rónaságon
Táborozik csöndes álom . . .
Csöndes álom táborozik:
Csöndes tábor álmodozik. — —

KÉNYUR ÉS RAB.

Azt mondod, hogy hatalmas vagy
Mind az egész föld felett;
Legörnyed a szirt alattad,
Uralnak a tengerek.

Hatalmas vagy? . . . Gyáva féreg! . . .
Ámde váltsd be szavadat;
Parancsold, hogy éjközépen
Legyen a naptámadat!

S hogy ne hulljon gyönge harmat
Szép tavasznak alkonyán;
Hogy ne édes fájdalommal
Daloljan a csalogány.

Parancsold az őszi éjnek:
Szünjön hullni csillaga!
Parancsold a menydörgésnek:
Csöndesüljön bús szava!

Parancsoljad: hogy az erdő
Szeresse a zivatart! . . .
Hogy a tavasz virágozzék —
Mig a télnek fagya tart.

Hogy az igaz szenvedőnek
Messze tűnjön bánata;
Sápadt arcán rózsa égjen,
Mosolyogjon ajaka.

Parancsold a kóbor szélnek:
Ne bolyongjon szerteszét!
Parancsold a tébolyúltnak:
Nyerje vissza ép eszét! . . .

És ha mindezt véghez vitted
— Hogyha véghez viheted —
Parancsold meg a szivemnek:
N e g y ü l ö l j ö n t é g e d e t!!

AZ ELÁTKOZOTT LOVAG.

— Ballada. —

Sötét az ég, sötét a föld,
Felhő borong, vihar süvölt . . .
A várur bús nejéhez tér:
Künn ugy sivít, ugy zúg a szél — —
Légy átkozott!

„Az éj szörnyekkel népesül,
Oly kin most lenni egyedül;
Megédesítvén álmamat —
Jer, oszd meg vélem ágyadat.
Én angyalom!“

— Távozz'; kerűlj örökre el! . . .
Már nem tiéd e dúlt kebel.
Hadd szörnyeid kinozzanak:
Többé nem osztom ágyadat . . .
Légy átkozott:

„Egy csókot hát, egy csókot még,
Ajkadról, mely haragtol ég!
Egy csókot még, de lángolót:
Minő szived szerelme vólt, —
Én angyalom!“

— Ki mint a zápor a tüzet:
Eloltád hő szerelmemet,
És szétzuzád hölgyed szivét:
E csók ez ajk már nem tiéd! . . .
Légy átkozott!

„Csak egyszer óh, csak egyszer hát
Két hó karod karoljon át!
Borúlj reám! öleld nyakam:
Boldognak hadd véljem magam!
Én angyalom!“

— Ha átkarolna két karom:
Hóhérkard lenne válladon . . .
Ha kebledet érinteném:
Elkárhoznám bünödtül én! . . .
Légy átkozott!

„Óh engedj hát emlékedül —
Egy kézszorítást egyedül!

Mely egykor oly forrón ölelt:
Érintsd meg a kezet, kebelt —
Én angyalom!“

— Vértől fertőztetett kezed:
Rám nézve már nincs; elveszett! . . .
Óh-jaj neked, óh jaj neked —
Ki megöléd tengyermeked! . . .
Légy átkozott!

Oly szép vala! Két kék szeme,
Arany-fürtei . . . kis hókeze . . .
S mert szivvel is megáldaték:
Megölted őt . . . Irgalmas ég!! —
Légy átkozott!

Szent földre menj zarándokul;
Hamut hints fődre; bujdokolj;
S míg a keresztet öleled:
Szakadjon meg bünös szived! —
S légy átkozott!!

TÁVOL KONDÚL MEG A HARANGSZÓ . . .

— Pest 1858. Febr. 28. —

Távol kondúl meg a harangszó,
És száll a csöndes légen át, —
El-elkapván a szél zúgása
Egyhangu, méla dallamát . . .

Óh búgj soká, óh búgj harangszó!
Epedve bús kórágyamon —
Lelkem ugy el tud andalogni
Jósló, intő kongásodon.

Valjon kire harangoznak most?
Tán ő is, mint én, ifju volt?
Tán neki is voltak reményi —
S ugy elfogyának: mint a hold . . .

Én hallgatom most busulással,
Mint szól rá a harangozás —
Majd hogyha én-rám harangoznak:
Azt ismét hallgatandja más! . . .

Pedig nem soká el fog jőni
Az az idő, jól érezem;
Megsúgja arcom hervadása,
És halkan dobbanó szivem.

Ereimben az egyker hő vér
Talán már nem is folydogál, —
Hasonlóan a patakhoz, mely
A jég alatt megfagyva áll.

Lelkem csodák honába röpked —
A nap körében szárnyaló;
Ábrándaim fényes felhője
Nem e sötét földről való.

Hol a csillagok vándorolnak:
Bús lelkem ott bolyongva jár;
Hallom az angyalok zengését, —
A fénylő trónt is látom már . . .

Kondúlj tovább, kondúlj harangszó!
Epedve bús kórágyamon
Oly jól esik elandalognom
Halált jósló kongásodom!

Óh csak a tavaszt érhetném meg!
Csak láthatnék egy ibolyát! . . .
Csak még egyszer hallhatnám ottkünn
A csattogány dicső dalát!

De mint ifjú virág nélkül, s mint
Dalnok dal nélkül halni meg:
Ah, ily halálnál még tán megvert
Éltem sem volt keservesebb!!

MEGVIRAD MÉG! . . .

Őseinkről gondolkodom,
S felsohajtok, búslakodom:
De nem rajtok, de nem értek —
A kik dicsőségben éltek;
Nem az ősök szent seregén:
Minmagunkon busulok én! . . .
— Ej-húj, hajaha:
Megvirad még valaha!

Egri borral próbálgatom
Megfojtani búbánatom, —
S kedvem piros mámorába
Kinézek az éjszakába,
És újra elkomorodom:
Mikor olyan bús éj vagyon!
— Ej-húj, hajaha:
Megvirad még valaha!

Van még csillag, de nincs fénye,
Van még szív, de nincs reménye;
Van virág, de nem illatoz, —
Hallgatagon függ a koboz:
Lantosát bú, s még valami
Kényszerítik nem dallani . . .
— Ej-húj, hajaha:
Megvirad még valaha!

Huzd rá cigány keservesen:
Minden hangod egy köny legyen!
Huzd rá azt a régi nótát:
A Rákóczi indulóját!
Oly szent az én bubánatom, —
Kivált ha e dalt hallgatom!
— Ej-húj, hajaha:
Megvirad még valaha!

Sötét világ, sötét idő . . .
Az ég egy nagy gyászszemfedő;
Sötét világ, sötét idő . . .
A föld egy nagy gyásztemető,
Szemem könyben érted ragyog:
Támadnál fel dicső halott! . . .

— Ej-hűj, hajaha:
Megvirad még valaha!

Ha van csillag, van is fénye:
Ha van szív, még van reménye!
Hisz kik egykor elnyugodtak —
Föltámadnak a halottak!
Eljön még az égi angyal,
Felsüt még a régi hajnal! . . .
Ej-hűj, hajaha:
Megvirad még valaha!

Sajtóhibák javítása.

Az első kötetben:

Az 5ik lapon 2ik stropha 3ik sorában büszk helyett büszke;

a 9ik lapon 3ik stropha első sorában erik helyett érik;

a 34 ik lapon felülről 14ik sorban fabulan helyett faluban;

s a 97ik lapon 2ik stropha 3ik sorában imádj helyett imádja, — míg

A második kötetben:

A 24ik lapon 2ik stropha 4ik sorában méntében helyett mentében,

a 116ik lapon pedik 4ik stropha 3ik sorában langjaval helyett lángjával olvasandó.

A második kötet tartalma.

	Lap
Zrinyi a költő	3
Szerelemvágy	6
Ábrándok ölén ringatózom	9
A nap immár fölkelöben	12
Most látom még csak át	14
Talán azért	16
Nagy a Duna	17
Elfeledtél	18
Megtört sziv átka	20
Ha a könyek	22
A délibáb regéje	24
Elváljunk hát?	32
Geszte lovag	35
Az őszi tájék	42
Nő még virág	44
A Hunyadiház diadalünnepe	46
Töltsétek szinig	53
Reám szállott	56
Áttekintek gyakran a világon	59
Véres folyam	62

Lap

Emléksorok egy barátomnak 66
Ha a világ eltántorít 68
Jérikó 72
Karácson éjjelén 81
Bujdosók siralma 84
Vándor vagyok 88
Dévai harc 90
Áldjuk pajtás 98
Este van már 100
Emeld reám 102
Sárkány Péter 103
Sokat ittam 106
Szent-Mihályi hires Kutyakaparó 108
Szomjas malom 112
Száll repül a lelkem 115
Hulló levelkék. I—L . . . . . 118—139
Emlékezés 1856-ra 140
Esik eső 143
Átölelem 144
Árokháti Lőrinc 146
Csillagos éj 154
Hárfás leány 156
A bú hatalma 158
Az én ideálom 161
Harald 163
Viharzúgás 166
Ne sirasd az ifjuságot 167
Én szép időm 170
A Vérbokrok 173
Január 3-ikán 178

Lap

Huszárkaland 182
Föltámadt hegedős 187
A cs. . i. temetőben 191
Panaszkodó halász 194
Tarkaszárnyu lepék 197
Epedő szerelem, fájó elhervadás 199
Salamonnak 202
Turuldalok I—VIII 206
Kényur és rab. 217
Az elátkozott lovag 219
Távol kondul meg a harangszó 222
Megvirad még 225
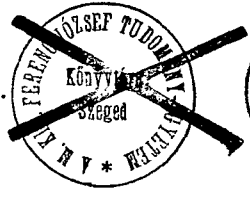
1931/32 553